

VILNIS

LIBRARY
NOV 29 1984
STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN
MADISON, WI 53706

LIETUVIŲ Tautos LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXIV Nr. 23

KETVIRTADIENIS, LAPKRIČIO [NOVEMBER] 22, 1984

KAINA 25 c.

KASDIEN

"VARDAN DIEVO" DU FRONTAI JT-VEIDRODIS NESAMONĖ

Žmonijos istorija rodo, kad religiniai fanatikai lengviausia suagituojami visokiems išpuoliams, smurtams, žudynėms, teroristiniams aktams. Kaip atsimename, kryžuočiai lietuvius pagonis žudė vardan dievo, turkai skerdė armenus vardan dievo... Arba dabar, Amerikos ambasadas bei instaliacijas arabai sprogdina vardan dievo. Indira Gandhi nužudyta vardan dievo. Tai aktai vis religinių fanatikų.

Reikia turėti galvoje, kad užpakalyje šių fanatikų yra pakastas šuniukas tam tikrų interesų, skatinančių šiuos fanatikus "vardan dievo" aukotis nusikaltimams.

Fanatizmas yra didžiausias žmogaus proto darkytojas. Jis žmogų protiškai padaro aklu, arba kitaip pasakius — išplautais smegenimis.

Pasaulyje tarptautinė politika yra pasidalijusi į du frontus — pažangių nuotaikų frontą ir reakcinių nuotaikų frontą. Indira Gandhi priklausė pažangių nuotaikų frontui. Jos netekimas yra nemažas nuostolis taikai demokratinėi žmoniui, bet ne tragiškas.

Tenka tik pagalvoti kas dedasi Pietryčių Azijoje, Afrikos kontinente, Lotynų Amerikoje. Tarptautinis reakcinių nuotaikų frontas pralaimi poziciją po pozicijos. Tuo tarpu pažangių nuotaikų frontas laimi poziciją po pozicijos.

Nesulaikė pažangių nuotaikų vystymosi feodalizmas, nesulaikys ir kapitalizmas. Nėra tokio dalyko, kad kas sulaikytų vandens bėgimą upės vaga. Kokias užtvankas bepatatyti, jis prasiveržia.

Tarptautinė reakcija Cilėje vieton socialisto prezidento Allendės valdžios sostan pasodino fašistą generolą Pinočeta, bet iš čiliečių tautos nepajėgė atimti pažangių demokratinų nuotaikų. Vyksta šalyje demonstracijos, susirėmimai su policija, areštai, slapti žudymai koncentracijos stovyklose. Drąsiai galima eiti lažybų, kad tauta laimės.

Arba, tarptautinė reakcija Nikaragvoje pasodino viešpatauti diktatorių Samozą, bet Sandino patrijotinių pažangių demokratinų nuotaikų iš tautos neatėmė. Diktatoriaus Samozos režimui padarė galą ir nūdien pasiryžus iki paskutinio savo kraujo lašo apginti revoliuciją. Ir apgins.

Tokių pavyzdžių yra begalė.

Jungtinių Tautų politinės nuotikos yra pasaulio tarptautinės politikos nuotaikų veidrodis. Kai susiorganizavo ši pasaulio valstybių organizacija, joje tebuvo penkiasdešimt valstybių. JAV, Anglija ir

Ne veltui kovota, aukotasi

Sventė, skirta išvadavimo 40-mečiui, uztvindė Telsių centrinę gatvę.

A. Banio nuotr.

1944 metų spalio mėnesį vokiečiai dar kasė prie Telsių apkasus. Tačiau greitai pasirodė tarybiniai tankai ir pėstininkai: į miestą įžengė Aleksandro Maikovo vadovaujama divizija. Telsių miestas ir jo apylinkės buvo galutinai išvaduoti. Tos dienos telšiečiai nepamirš niekada.

Taikos ir laisvės metais Telšiai gerokai išsiplėtė ir dabar tebeauga. Čia statoma didžiausia Pabaltijės sūrių gamykla, Kosmonautų gatvėje įkurtuves atšventė naujo mikrorajono gyventojai, statomas dar vienas naujas — Masčio mikrorajonas, kuriame gyvens per 10,000 telšiečių. Žymiai pagerėjo rajono žemės ūkio reikalai. Plečiamas švietimo tinklas. Pastebėtina gerė-

Prancūzija diktavo organizacijoje savo valią ir diktavo per daug metų.

Zlugus kolonijalinei sistemai, dabar po 40 metų, Jungtinių Tautų organizacijoje 159 valstybės, dauguma jų yra buvusios didžiųjų šalių kolonijos. Amerikai, Anglijai ir Prancūzijai praversti savas rezolucijas organizacijos Generalinėje asamblėjoje beveik nebeįmanoma. Tautos, kentėjusios jų jungą už jas nenori balsuoti.

Vadinasi, per 40 metų pasikeitė tarptautinėje politikoje politinių jėgų santykis tarptautinės reakcijos nenaudai.

Buvo laikas, kai retas kuris žmogus mokėjo skaityti knygą, laikraštį, neturėjo radijo, televizijos. Reakcinių jėgų leitenantams buvo lengva žmones mulkinti, gsdinti... Bet nebedabar.

Tiesa, kapitalo šalyse masinė informacija, švietimas yra tarptautinės reakcijos rankose, bet vis tiek valdyti žmonių protavimą nebeseka taip, kaip anksčiau. Vis daugiau žmonių vienaip ar antraip dasiproti ir pradeda galvoti savi-stoviai.

Reakcininkai ir jų šuniukai gvoltu šaukia, jog tai komunistų darbas. Nesamone.

S. J. Jokubka

ja kultūros ir sporto rodikliai.

Išidėmetini Didžiojo Tėvynės karo dalyvio 51-osios armijos šaulių būrio vado Piotro Jacinos žodžiai: "Man rajono išvadavimo mūšių dalyviui, malonu matyti, kaip pasikeitė mūsų rajonas. Vadinasi, ne veltui kovota, aukotasi".

Tūkstančiai telšiečių dalyvavo iškilmingose rajono darbo žmonių eitynėse, skirtose išvadavimo 40-mečiui. Karių kapinėse tylos minute ir šūvių salvėmis buvo pagerbti tie, kas krito kovoje už laisvę. Gražiausios gėlės ir poezijos posmai buvo skirti tarybiniais kariams, išvaduotojams ir jų žygiams.

Vakare miesto kultūros namų salėje vyko šventinis koncertas. Skambėjo rūsčios praeities kovų ir lyrinės, džiaugsmingos nūdienės dainos.

O gražų šeštadienio rytmetį rajono dirbantieji aktyviai dalyvavo karnavalinėje eisenoje, žemdirbiai demonstravo savo pasiekimus, džiaugėsi laimėjimais. Miesto centrinėje turgavietėje veikė šventinė mugė.

Įdienojus prasidėjo nuotaikinga žemdirbių sporto šventė. Per 400 geriausių rajono kaimo sportininkų varžėsi dėl "Nemuno" rajono tarybos prizų, medalių, diplomų. Sporto šventės organizacinis komitetas, kuriam vadovavo rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas K. Jankus, stadione priėmė sportininkų parodą. Šventės vėliava ir ugnį nešė geriausi rajono sportininkai. Grojo orkestras.

Ypač daug žiurovų sutraukė žirginio sporto varžybos. Jaunieji rajono raiteliai, vadovaujami TSRS sporto mestro A. Žemgolio varžybas pradėjo "Atidarymo prizo" konkursu. Nugalėjo kandidatas į sporto meistrus R. Rinkūnas. "Estafetės" konkūrą laimėjo J. Kuzminovas.

Virvės traukimo čempionais tapo Ariškės tarybinio ūkio stipruoliai. Po dvipūdės kilnojimo rungties pergalę šventė Anulėnų tarybinio ūkio žemdirbiai. Kroso takeliuose greičiausi buvo pavandeniškiečiai.

JAV KARO BIUDŽETAS

Jungtinių Valstijų kongreso derinama komisijsa aprobavo 292 milijardų dolerių asignavimus biudžeto karinėms išlaidoms 1985 finansiniais metais. Siemet gi Pentagono biudžetas sudaro 265,3 milijardo dolerių. JAV karinio biudžeto augimo tempai metai po metų spartėja.

Oficialiais duomenimis, 1981-1983 metais, tai yra dabartinė administracijos valdymo laikotarpiu, karinių asignavimų augimo tempai kasmet sudaro vidutiniškai 17 procentų. Tokias milžiniškas lėšas Baltieji rūmai išleidžia, ruošdamiesi karui, pirmiausia — branduoliniam. 1985 finansinių metų biudžete numatomi asignavimai 40 naujų balistinių strateginių raketų "MX", kurios yra pirmojo branduolinio smūgio priemonė, gamybai.

Pirmajai tokių raketų siuntai — 21 raketai — sukurti Amerikos senatas siūlo išleisti 2.6 milijardo dolerių. Kaip dar šių metų gegužės mėnesį pareiškė gynybos ministras Weinbergeris, pradėti gaminti nauji strateginiai bombonešiai: Pentagonas planuoja 1985 finansiniais metais nusipirkti 34 lėktuvus "B-1B". Forsuojamos naujos, kur kas galingesnės povandeninių laivų balistinės raketos "Traident-2" kūrimo ir dislokavimo programos realizavimas. Be to JAV aktyviai kuria vadinamosios priešraketinės gynybos sistemas. Faktiškai šiuo pavadinimu dangstomi planai militarizuoti kosminę erdvę, kur dabartinė Washingtono administracija tikisi igyti karinį pranašumą prieš visus potencialius priešininkus, pirmiausia — prieš Tarybų Sąjungą.

Reagano administracijai nerūpi tai, kad dislokavus kosmose smogiąją ginklą, gali būti pažeista esama karinė pusiausvyra, ir TSRS imsis atsakomųjų priemonių.

V. Burbulis

PDS daugiakovės varžybose geriausiai sekėsi tryškėčiams, sportinės žūklės — paruojiečiams.

Kolūkių grupėje virvės traukimo aukso medaliai ir prisiminimo prizas atiteko Nevarėnų komandai. Dvipūdininkų, kroso bėgikų ir PDG daugiakovinių varžybose pajėgiausi buvo "Lenino keliu" kolūkio pasiuntiniai, o sportinės žūklės varžybose pergalę šventė J. Paleckio kolūkio žemdirbiai. Jų komandos vadovas A. Vasiljevas priviliojo net 3,800 gramų sveriančią lydekaitę.

Susumavus visų rungščių rezultatus didieji sąskrydžio prizai atiteko Pavandenės tarybinio ūkio ir "Lenino keliu" kolūkiui.

Šventė pasibaigė. Gyvenimas tęsiasi. Tačiau manau, kad šventės dalyviai sporto nepamirš ir šiokeidienais.

A. Simutis

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Branduolinis karas nebus regioninis

Išėivijos spauda, išskyrus pažangiuosius laikraščius, visiškai paremia Amerikos pastangas dislokuoti puolamąjį branduolinį ginklą Vakarų Europoje. Tačiau drauge ji supranta, jog tai labai padidins pavojų paversti Pabaltijo kraštus, tame tarpe ir dabartines tarybines respublikas, iš kurių kilę tos spaudos leidėjai, aktyvių karinių veiksmų arena, kur būtų panaudoti ir masinio sunaikinimo ginklai, tame tarpe branduoliniai ir cheminiai. Turint galvoje, jog Europos erdvė netokia jau didelė, jog jos kraštai prikimi miestų, jog dislokuojamas ginklas yra nepaprastos naikinamos galios, nesunku suprasti, kad realus tokioje situacijoje visiškai ne tik žmonių, bet ir senųjų materialinių kultūros vertybių sunaikinimas.

Kalbėti apie taiką ir Lietuvos apsaugojimą nebranduolinėmis zonomis, tuo pačiu metu remiant raketų, nukreiptų prieš TSRS dislokavimą, yra visiškai nesuderinami dalykai. O jeigu jie skelbiami ir vis kartojami, tenka abejoti, ar "Draugo", "Darbininko", "Dirvos" ir kitų lietuviškų laikraščių leidėjai bei rėmėjai tikrai galvoja apie lietuvių išlikimą branduolinio konflikto atveju. O iš to konflikto pavojus, ką jie ir patys supranta, nuo naujų branduolinių ginklų išdėstymo Europoje ne mažėja, bet didėja. Argi tokioje situacijoje kietas prez. Reagano kursas į konfrontaciją neturi sukelti amerikiečių, tuo labiau kilusių iš Pabaltijo, susirūpinimo.

Gal todėl ir mūsų lietuviška spauda bei organizacijos ėmėsi studijuoti skandinavų pasiūlymą dėl nebranduolinės zonos Šiaurės Europoje. Mat, Lietuva greta tos pačios jūros. O jeigu išplėsti tą zoną ir Lietuvos saskaita?

Graži idėja, atrodo, ir pritarti galima. Bet ji tesprendžia dalį problemos, o atskiru atveju ir nesprendžia. Regioninio branduolinio karo nebus, apie tai juk kalba ne tik komunistai, bet ir vakariečių autoritetai, net tie, kurie labai nekenčia Tarybų Sąjungos. Juos priversti cituoti ir mūsų emigrantiniai laikraščiai. Tai kam mes, derindamiesi prie kažkieno karinių interesų, sugalvojame kažkokią tai vien Pabaltijo nebranduolinę zoną, atitraukiame ją nuo visų Tarybų Sąjungos, nuo visos Europos valstybių. Bet kurios Europos šalies užpuolimas niekais pavers tą zoną, nes niekas nenustatys sienų radiciniam spinduliavimui, sprogimą sugriovimo bangoms. Kris tokia raketa ant Baltarusijos miesto, neliks ir nei Vilniaus, nei Druskininkų, nei Trakų pilies...

Tad kodėl visą laiką taip beatodairiškai skelbiamos nerealistiškos idėjos dėl branduolinio karo, kodėl pagaliau nepagalvojama net apie save? Juk trečiasis pasaulinis karas jau nebebus tik Europos ir Azijos karu, jis jau, ir niekas tuo neabejoja, persikels iš karto, iš pirmos dienos, į Amerikos žemyną, į mūsų gyvenamą šalį. Todėl, kalbėdami apie taiką, ir nebranduolines zonas prie Baltijos jūros, turėtume, jei vadovaujamės protu, kalbėti ir apie mūsų pačių, Amerikoje gyvenančių lietuvių išlikimą.

Tai—TSRS atsakomosios priemonės

Pastaruju metu Vakaruose keliamas aliarmas dėl naujų Tarybų Sąjungos raketų dislokavimo Varšuvos sutarties organizacijos šalių teritorijose, nors šis TSRS žingsnis savo kariniam saugumui stiprinti visiškai nebuvo ir nėra netikėtas. Tai — viena iš atsakomųjų priemonių ryšium su NATO mėginimais naujų Amerikos raketų "Pershing-2" ir sparnuotųjų raketų dislokavimu Europoje pažeisti jėgų pusiausvyrą žemyne.

Kaip žinia, Ženevoje vykusiose TSRS ir JAV derybose dėl branduolinės ginkluotės apribojimo Europoje Tarybų Sąjunga pareiškė, kad ji pasirengusi palikti europinėje šalies dalyje tik tiek vidutinio nuotolio raketų, kiek jų turi Anglija ir Prancūzija. NATO nutarimas žūtbūt pradėti dislokuoti Amerikos pirmojo smūgio branduolines raketas Vakarų Europos valstybių teritorijoje padarė Ženevos derybas beprasmiškas ir automatiškai privertė įgyvendinti seriją atsakomųjų priemonių, dėl kurių Vakarai buvo iš anksto painformuoti.

Varšuvos sutarties valstybių įsitikinimu, Tarybų Sąjungos pasiūlymai teikė gerą pagrindą, kad būtų galima susitarti. Mat iki atgabenant į Europą pirmuosius Amerikos "Pershing-2" ir sparnuotąsias raketas kiekviena šalis turėjo maždaug po tūkstantį vidutinio nuotolio branduolinių priemonių. Ir buvo galima tartis ne kaip padidinti jų skaičių, o priešingai, kaip sumažinti karinės konfrontacijos lygį.

Deja, Jungtinės Valstijos, kurias aktyviai parėmė Anglija, Prancūzija, VFR, Italija ir kitos Šiaurės Atlanto sąjungos narės, buvo suinteresuotos ne susitarti lygybės ir vienodo saugumo pagrindu, o įgyti karinę persvarą prieš Varšuvos sutarties šalis.

Svarstydami Tarybų Sąjungos didesnio nuotolio operatyvinių taktinių raketų dislokavimą už TSRS ribų — VDR ir ČSSR teritorijoje, daugelis Vakarų komentatorių pagrindinį dėmesį skiria tam, kaip tai atsilieps būsimam karui, reikšdami nuomonę, kad esą karo negalima išvengti. Jie bėgsta, kad konflikto atveju naujos Tarybų Sąjungos raketos neutralizuos NATO branduolinį potencialą Europoje. Nuolat ir nuolat kartojama, jog kovos veiksmai prasidėsia dėl to, kad Varšuvos sutarties ginkluotosios pajėgos pradės nebranduoliniais ginklais pulti Vakarų Europą, o NATO šiam puolimui priešpastatys branduolinę galią.

Tuo tarpu tokie teigimai, kurie intensyviai brukami Vakarų europiečiams, yra visiškai absurdas. Socialistinės šalys niekada nebuvo agresyviai

2

Is sunerimusio pasaulio del rytojaus

V. BRANDO NUOMONE

Viešėdamas Kuboje socialistų internacionalo pirmininkas V. Brandas pareiškė, jog vienintelis būdas pagerinti pablogėjusią padėtį pasaulyje — apriboti ginklavimosi varžybas, mažinti įtempimą, plėtoti bendradarbiavimą.

Kalbėdamas spaudos konferencijoje V. Brandas daug dėmesio skyrė padėčiai Lotynų Amerikoje. Jo nuomone, didelės regiono šalių krizės pagrindas yra socialinės ir ekonominės priežastys. Jis pažymėjo, kad JAV dabar vykdo žemyno valstybių atžvilgiu griežtesnę politiką negu prieš 20 metų.

DĖL PRANCŪZIJOS BRANDUOLINIŲ BANDYMŲ

Užsienio reikalų ministras V. Heidenas pažymėjo, kad didelį Australijos vyriausybės susirūpinimą sukėlė Prancūzijos branduolinio ginklo bandymų Mururo atole centro atstovo pareiškimas. Pasak Prancūzijos atstovo, jo šalis vykdyt branduolinių įtaisų sprogdimus Polinezijoje mažiausia dar 15 metų.

Naujosios Zelandijos premjero pavaduotojas G. Palmeris pasakė, jog jo šalis pareiškė Prancūzijai griežtą protestą, jeigu pasitvirtins pranešimai, kad Prancūzijos vyriausybė tęs branduolinius bandymus Mururo atole.

KAD NEBŪTŲ DISLOKUOJAMAS BRANDUOLINIS GINKLAS

Ispanijos vyriausybės pirmininkas F. Gonzalés, kalbėdamas apie santykius su JAV gynė Ispanijos ir Amerikos 1982 metų susitarimą, numatantį, kad Iberis pusiasalyje bus dislokuota 10 tūkstančių Amerikos kariškių ir kad JAV naudotų kai kurias Ispanijos karines bazes. Kartu jis pasisakė už tai, kad būtų palaiptai mažinamas Ispanijos teritorijoje laikomos Amerikos kariuomenės skaičius ir kad Ispanijoje nebūtų dislokuojamas branduolinis ginklas.

JT SEKRETORIAUS RAGINIMAS

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Peres de Kueljaras paragino tarptautinę bendriją ateinančiais metais sukankančiais Jungtinių Tautų 40-ąsias metines pažymėti stiprinant kovą už taiką, ginkluotės apribojimą, tautų ekonominę vystymąsi. Kalbėdamas New Yorke, jis nurodė, kad teisė į taiką, teisė gyventi yra pagrindinė žmogaus teisė. Branduolinis karo pavojus kelia grėsmę žmonijos ateičiai. Jungtinių Tautų generalinis sekretorius taip pat atkreipė dėmesį, kad būtinos ryžtingos priemonės likviduoti skurdą, kuriam tebėra pasmerkta didžiulė planetos gyventojų dalis.

DEMONSTRAVO P. KORĖJOS STUDENTAI

Pietų Korėjoje įvyko masinės studentų demonstracijos prieš proamerikietiška diktatorių Čon Du Hvaną. Kaip pranešama iš Seulo didelė protesto demonstraci-

ja prieš Pietų Korėjos marionetinės administracijos, kuri laikosi valdžioje tik Reagano administracijos karinės politinės paramos dėka, antiliaudinę politiką vykdo Seulo universiteto teritorijoje. Joje dalyvavo daugiau kaip 2 tūkstančiai studentų. Seulo valdžios įsakymu demonstracijos vaikyti buvo nusiūsta dideli specialūs policijos daliniai. Buvo suimta keliasdešimt studentų.

LAOSO VYRIAUSYBĖS REIKALAVIMAS

Laoso Liaudies Demokratinės Respublikos vyriausybė reikalauja tuojau pat nutraukti Tailando valdžios pavojingas ginkluotas provokacijas prieš Laoso Liaudies Demokratinę Respubliką, išvesti Tailando ginkluotąsias pajėgas iš neteisėtai okupuotų Laoso Sajaburio provincijos rajonų, pabrėžiama paskelbtame Laoso užsienio reikalų ministerijos pareiškime.

PASIPIKTINTA AMERIKIEČIO IŠPUOLIU

Brazilijoje labai pasipiktinta JAV ambasados sargybinio išpuoliu — trijų vietos žurnalistų, tarpe jų moters, sumušimu. Amerikietis be jokios rimtos priežasties užpuolė žurnalistus, juos sužalojo, sudaužė televizijos aparatūrą.

Federalinės apygardos žurnalistų profsąjunga pareikalavo, kad valdžia ištirtų įvykio aplinkybes ir nubaustų nusikaltusį. Profsąjungos pareiškime ryštingai pasmerkta "smurdo metodai, kuriuos JAV praktikoja prieš Lotynų Amerikos tautas". Nacionalinio kongreso deputatas Amauris Miuleris pasakė, kad Amerikos sargybinio elgesys įžeidė Brazilijos nacionalinį orumą.

TRUMPAI

— JAV miestų merų konferencijos pranešimas pažymi, kad praeitais metais 21 milijonas suaugusių šalis gyventojų ir 7 milijonai vaikų negalėjo gauti medicininės pagalbos, nes neturėjo iš ko už ją mokėti.

— Chikagos kardinolas Joseph Bernadin, kalbėdamas Georgetown universitete, davė suprasti, jog katalikams turi būti svarbiau kovoti prieš branduolinį karą, negu prieš abortus.

— Italijos mieste Comiso, Sicilijos saloje, miesto pareigūnų rinkimuose laimėjo vien tik komunistai, netgi miesto mero vietą.

— Philadelphijoje geležinkelio stotyje leidžia naktis nuo 20 iki 30 benamių, labdarinių žmonės jiems atneša maisto likučių. Amtrak traukinių pareigūnai bandė uždrausti juos geležinkelio stotyje maitinti, bet niekas iš to neišėjo, labdariai iaimėjo.

— 1920 metais Amerikoje buvo 926,000 afroamerikiečių fermerių. Dabar bėra 54,369. Jų du ir pusė karto sparčiau mažėja negu baltų. Priežastis yra, kad afroamerikiečių farmos nedidelės, prieš didesnes negali atsilaikyti.

nusiteikusios jokios šalies atžvilgiu. Jos visada buvo įtempimo mažinimo ir skirtingos socialinės santvarkos valstybių plataus savitarpiškai naudingo bendradarbiavimo iniciatorės. Ir pagaliau jos nepretenduoja nė į vieną kvadratinį metrą svetimų žemių.

Siomis sąlygomis Varšuvos sutarties šalių atsakomosios priemonės turi būti laikomos ne nauju žingsniu karo linkme, o rimtu išpėjimu: karinė pusiausvyrą, kurią pažeidžia NATO blokas, bus atkurta. V. Burbulis

Vilnis, 1984 lapkričio 22

KAM RŪPI PALIKIMAS

Kalbantis su tėvynainiais iš Amerikos, dažnai tenka išgirsti iš jų klausimų dėl palikimo. Jiems rūpi, kas ir kaip Tarybų Lietuvoje vykdytų jų paskutinę valią, kiek tai kainuotų, kokia palikimo persiuntimo tvarka ir būdai, kokiomis sąlygomis ji gautų įpėdiniai. Klausimai nenauji, bet daugeliui aktualūs. Tuo labai, kad jaučiama žmonės abejojančios, girdi, emigracinėje spaudoje visko rašoma. Ką gi, palikimas — reikalas rimtas, o kartu ir subtilus. Kas žino, ar nėra kai kam naudinga tyčia painioti šiuos reikalus, sleisti įvairias paskalas, kelti žmonėms abejones. Drumstame vandenyje, kaip sakoma, lengviau žvejoti. Bet tai jau drumstėjų sąžinės reikalas.

Tarybiniais piliečiams, turintiems interesų užsienyje, padeda Injurkolegija, kurios atstovybė yra ir Lietuvoje — Vilniuje, J. Janonio g. Nr. 4. Tai juridinė konsultacija, kurios advokatai specializuojasi tarptautinės privačios teisės srityje. Jie palaiko ryšius su užsienio teisininkais, draudimo firmomis, bankais, susirašinėja su testamentų vykdytojais ar turto administratoriais. Ši įstaiga turi autoritetą ir piliečių pasitikėjimą, į ją žmonės kreipiasi, norėdami, kad jų reikalai būtų sutvarkyti kuo geriau ir greičiau. Injurkolegijos įgalotinė Lietuvos TSR dirba patyrusi advokatė Genovaitė Valinskienė. Ji žurnalistinei Juozui Budriui pasakė:

— Lietuviams emigrantams arba jų advokatams, abejojančioms, ar turėtų įpėdiniai naudoti iš pasiūsto į Lietuvą palikimo, geriausiai būtų parašyti ir pasiklausti šito pas tuos, kas palikimus jau yra gavę. Pažįstu daug tokių žmonių ir žinau, kad jie suinteresuoti palikimus gauti ne kažkokiais sūtiniais, o pinigais, kuriais gali čia disponuoti savo nuožiūra ir laisva valia.

G. Valinskienė paaiškino, kad įpėdiniai turi tarybiniais įstatymais suteiktą teisę saugoti gautą palikimą banko sąskaitoje užsienio valiuta. TSRS teritorijoje šia valiuta ką nors pirkti gali tik užsieniečiai. Todėl tarybiniai piliečiai savo nuožiūra atsiima palikimines sumas (visas iš karto arba dalimis) rubliais arba Vnešposyltorgo čekiais. Šiuos čekius įsigyti turi teisę tik tarybiniai piliečiai, kurių vardu pervedamos palikimines ir kitokio turinio pobūdžio sumos bei pensijos. Užsieniečiams valiuta į šio prekybos susivienijimo čekius nekeičiama.

Keisti užsienio valiutą į Vnešpo-

Lotynų šalys įklampusios skolose

Kadangi Jungtinės Valstijos iš šių šalių padidintais bankų tarifais sunkia kapitalą, kad padengtų savo išpūsto karinio biudžeto deficitą, išsiveždamos iš jų pigią žaliavą ir pardavinėdamos joms itin brangiai savo pramonės produkciją. Lotynų Amerikos šalys atsidūrė ties finansinės ekonominės katastrofos prara. Lotynų Amerikos šalys užsieniui įsiskolinusios net 350 milijardų dolerių. Vis didėjantys mokesčiai skoloms padengti suryja pajamas, todėl tenka prašyti naujų paskolų.

Amerikos monopolijos ir transnacionalinės korporacijos, duodamos paskolas, dar stipriau užveržia kilpą ant skolininkų kaklo. Jos reikalauja tam tikrų sąlygų: didinti mokesčius, mažinti socialinius asignavimus, atlyginimus darbinin-

Vilnis, 1964 lapkričio 22.

syltorgo čekius naudinga. Visų pirma, už dolerį gaunama daugiau kaip 3 čekiai, o už čekius galima pirkti prekių, kurios kol kas dar yra deficitinės. Sakysime, už lengvąją mašiną "Volga" mokama \$15,000 rublių čekiais, kas lygu mažiau kaip penkiems tūkstančiams dolerių.

Daugeliui rūpi įpėdinių išlaidos, kai jie kreipiasi į Injurkolegiją. Pastarosios advokatai, bendradarbiaudami su amerikiečių advokatų firmomis, ir joms padedant, tiksliai išaiškina, kas ir kiek liko po giminaičio mirties. Jeigu įpėdinio teisės į palikimą ginėjamos kitų asmenų, tai jos ginamos paveldėjimo byloje. Už visas šias paslaugas Injurkolegija ima 10 procentų sumos, likusios apmokėjus amerikiečių advokatų paslaugas bei bylos išlaidas, ir pervestos į Lietuvą. Tai daug mažiau, negu už tokias paslaugas ima amerikiečių advokatų firmos. Be to, nepamirškime didelių lengvatų, kurias suteikia Vnešposyltorgas. Jos su kaupu padengia šias išlaidas.

Testamentų vykdytojais ir palikimų administratoriais, kai jie susirašinėja su įpėdiniais ir žino jų norą gauti palikimą pinigais, gali juos patys pervesti bankų kanalais arba išsiųsti banko čekius, išrašytus įpėdinių vardu tai sumai, kuri jiems priklauso. Kartu būtina reikia išsiųsti įpėdiniui dokumentus, įrodančius persiūtos sumos prigimtį (charakterį). Tokiais dokumentais yra testamento kopija ir turto administratoriaus arba ekzekutoriaus palikimo padalinimo ataskaita, patvirtina JAV paveldėjimo teismo, arba to teismo sprendimas apie turto paskirstymą įpėdiniams.

Geriausia, kai nurodyti dokumentai kartu su bankiniais Amerikos čekiais, išrašytais įpėdinio vardu, siunčiami jam tiesiai į namus. Kai įpėdiniai kreipiasi į Injurkolegiją, ji padeda jiems inkasuoti gautus vardinus bankinius čekius ir įsigyti už juos Vnešposyltorgo čekius, kas yra naudingiausia. Už šias paslaugas Injurkolegija taip pat ima 10 procentų pervestos įpėdiniui sumos.

Gyvenimas rodo, pabrėžė G. Valinskienė, kad, patinka tai ar ne kai kuriems emigracijos sluoksniams, vis daugiau geros valios žmonių ieško ir randa teisingus atsiskaitymo kelius su įpėdiniais, gyvenančiais Tarybų Lietuvoje. Sąžiningai vykdydami mirusiojo valią, jie išsiunčia palikimines sumas tiems, kam jos priklauso.

kams ir tarnautojams, siaurinti valstybinį sektorių, duoti visišką laisvę privačiam kapitalui.

Dėl tokios plėšikiškos imperialistinių valstybių politikos prasidėjo Lotynų Amerikos šalių ekonomikos stagnacija, padidėjo nedarbas, infliacija.

Dėl užsitęsusių ekonominės krizės Brazilijoje naudojama tik pusė gamybinių pajėgumų. Argentinoje — tik 30 proc. Peru kas antras darbingas gyventojas neturi darbo. "Skolas Amerikos bankams turime apmokėti badaudami", — šiais Argentinos prezidento Raulio Alfonsino žodžiais išreiškiamas šalies ekonominės padėties beviltiškumas.

Situacijos, kurioje atsidūrė Pietų Amerikos šalys, tragizmą ryškiai iliustruoja toks faktas. Didžiausias

O gal — paslėpti galvą į smėlį?

Taip daro stručiai. Tada, kai jiems gresia didelis pavojus ir jie nespėja pabėgti.

Kaip bebūtų juokinga ir kartu tragiška, tačiau ir tarp žmonių ne retai pasitaiko tokių, kurie laikosi stručių taktikos. Tarp jų, deja, ir lietuviškai kalbančių bei rašančių.

Tuo isitikini vartydamas "patriotinę" spaudą, ir ypač dabar, artėjant prezidento rinkimams, kada kalbama ir rašoma apie tikrai platų klausimų ratą.

Šį kartą — kalba apie galimą branduolinį karą ir apie galimybę jam panaudoti netgi kosminę erdvę.

... Visame pasaulyje — tame tarpe ir Valstijose — vis didėja susirūpinimas, kad vis smarkiau įsibėgėjančios ginklavimosi varžybos, kurioms, kaip žinia, "toną duoda" dabartinė administracija Washingtone, gali baigtis branduoline konfrontacija, po kurios nebus nugalėtojų ir po kurios gali visiškai nieko nelikti.

Tarp tų, kurie taip mano, yra daugybė labai rimtų mokslininkų, tokių, kaip, pavyzdžiui, astrofizikas SAGAN. Jie pranašauja, kad po branduolinių smūgių, be kitų baisyų dalykų; išivyraus amžina, viską naikinanti žiema. Tačiau šios daugiau nei realios prognozės nesiderina su Washingtono politikierių užmačiomis. Tų politikierių, kurie nori nuraminti plačiąją publiką teiginiu, kad branduolinis karas — jei jis busias — ne toks jau baisus. Kad galima išlikti... Na, ir kaip čia neprisiminsi stručio su smėlin įkišta galva...

Manau, visai neatsitiktinai dabar šioje šalyje pradėta tokia didelė akcija prieš tuos žmones, ypatinai mokslininkus, kurie aiškina, kas iš tikrųjų įvyktų branduolinio karo atveju ir ragina visais būdais to karo išvengti.

Patys matome, kaip right wing spaudoje diena iš dienos pasirodo puolimai prieš tuos, kurie realiai mėgina analizuoti padėtį. Čia bene pirmuoju smuiku groja NATIONAL REVIEW leidinys bei kiti į ji

Ar yra Olandijoje olandiško sūrio?

Bepراسmiška Olandijoje ieškoti olandiško sūrio. Tokios rūšies nėra, nes visi sūriai čionai olandiški. Nori pirkti vieną jų, turi išvardyti 23 pagrindines rūšis. Pavyzdžiui, jums pasiūlo "Žaliaji" arba "Tvirtinį" sūrį. Skirtumą tarp jų gali įvertinti tikrai labai subtilus žinovas. "Žalasis" gaminamas iš vasaros laikotarpio pieno, kai karvės ganomos ganyklose, o "Tvirtinys" — karves jau laikant tvartuose. "Žalasis" savo ruožtu skirsto-

Amerikos žemyno pietuose Rio de Janeiro socialinių mokslų tyrimo centras buvo uždarytas, nes pristigo lėšų. Kad darbuotojams išmokėtų atlyginimus, centrui teko parduoti bemaž veltui — kaip makulatūrą — 10000 tomų biblioteką tualetinio popieriaus fabrikui. Įsidėmėtina tai, kad jokioje Lotynų Amerikos šalyje neatsirado nei pirkėjo, nei lėšų išgelbėti šiai turtinai bibliotekai.

Lotynų Amerikos gyventojai — prieina išvadą VFR žurnalas — vis aiškiau suvokia, kas kaltas dėl apgailėtinos padėties, būtent nenumašinamas Amerikos monopolijų pelno troškimas.

Vladimiras Serovas

panašūs.

Matosi, kad "vanagus" labiausiai pykdo pati idėja, jog reikia nedelsiant išaldyti branduolinius arsenalus. To, tarp kitų, labai aktyviai siekia organizacijos "Freeze", "PSICHISIANS FOR SOCIAL RESPONSIBILITY". Kaip tik viena šios organizacijos steigėjų — gydytoja-pediatrė COLDICOTT ypač dažnai puolama "vanagu" spaudoje. "Vanagu", kurie žmonių daugumą norėtų paversti stručiais.

Kaip jau minėjau, kai kurie jų kalba ir rašo lietuviškai. Sakysime, kad ir Clevelando "DIRVOJE". Ten kažkoks, atsiprašant, išminčius nustatė štai ką: "Baimės paveikti žmonės masinėse demonstracijose tikisi paveiksią savo kraštų vyriausybes, kad jos pakeistų savo politiką... Tačiau nėra gudru daryti politinius sprendimus būnant mirtinai išgąsdintiems. Net visos atominės bombos, kartu su sprogdintos, nesukeltų tiek energijos ir neišmestų tiek kritulių į atmosferą, kiek vienas stiprus ugnikalnio išsiveržimas..."

... Žinoma, atominis karas būtų bausis (vis tik!), ypač tiems, kurie nebūtų jam pasiruošę... Bet tai nebūtų žmonijos galas, kaip išgąsdinti žmogeliai tikisi. Pasaulyje išliktų pakankamai žmonių ir resursų atstatyti apgriautai civilizacijai".

Matote, kaip viskas paprasta "DIRVAI"! Branduolinis karas — tai tik paprastas ugnikalnio išsiveržimas, civilizacija būsianti tik truputį apipešiotą. Žodžiu, nieko ypatingai rimto. Šiaip sau kariukas, ir tiek. Gaila, tikrai labai gaila, kad Clevelando gudruoliai savo skaitytojams nepraneša, po kiek dienų, apsikeitus branduoliniais smūgiais, skaitytojai vėl pradės gauti "DIRVA".

O tai juk labai svarbus klausimas — antriap ne visi gali norėti susimokėti prenumeratą...

Rimtai kalbant, žmonių, nenorinčių stručių likimo, vis daugiau — laimei. Nepasiant "dirvų" ir "draugu" pastangu. **Vladas Mikšys**

mas į "Gegužės" ir "Rugsėjo". Pasirodo, vasaros pradžios ir pabaigos žolė pienui teikia įvairų skonį. Nuo jo — ir skirtingi sūriai.

Vasaros mėnesiais kiekviena penktadienį į Alkmario miesta ankstuteliai rieda gausybė turistinių automobilių. Čia miesto aikštėje, prie rotušės, rytais vyksta sūrio aukcionai. Tokių vietų dabar liko nedaug. Jos grynai tik turistams patraukti. Kadai aukcionuose buvo pardavinėjami visų rūšių sūriai.

Saulei tekant miesto kanalu į aikštę plaukia baržos, pakrautos sūriais. Jų luiteliai ir ritinėliai įvairaus dydžio — kaip lėkštės ir net kaip girnų akmenys. Jie iškraunami tiesiog ant brezento, patiesto ant aikštės akmeninio grindinio. Aukciono pradžioje aikštė primena sandėlį, pritutintą pjautinės miško medžiagos. Atkakliai lygstasi sūrio savininkai ir didmenų pirkėjai.

Anksčiau sūrį gamindavo didelė dalis Olandijos valstiečių. Dabar — tik nedaugelis. Fermerių rankas pakeitė mašinos. 71 Olandijos fabrikas kasmet pagamina 460 milijonų kilogramų sūrio arba 98 procentus, ir tik du — fermeriai.

"V. L."

Nuo metų pradžios jūrų prekybos uosto, vieno stambiausių, Baltijos jūroje, kolektyvas pakrovė daugiau kaip 3.5 milijono tonų liaudies ūkio krovinių.

Nuotraukoje: Tarybiniai lengvieji automobiliai "Lada" paruošti eksportui. TASSo fotokronika

JEI PAKALBĖTI FAKTAIS . . .

Kas pastoviai seka, ką apie dabartinę Lietuvą rašo ir pasakoja tie, kurie norėtų ją "mokyti" gyventi, negali nepastebėti vieno bendro dalyko: tarp kitų temų, ypač išsiskiria rašiniai (o per radiją — kalbos) apie religiją, kunigus, bažnyčias, tikinčiuosius ir taip toliau, ir panašiai.

Jeį naudotis vien šia "informacija", žmogus apie Lietuvą galėtų susidaryti vaizdą, kad ne bažnyčios yra Lietuvoje, bet Lietuva — bažnyčioje, kad visa, kas su ja surišta, yra svarbiausias visiškai visiems žmonėms dalykas.

Gyvenantieji šiame krašte puikiai žinome, kiek daug ir kiek įvairių čia bažnyčių! Žinome ir tai, kad jos — kalbant grubokai — "savo vietoje": tikintieji tiki, netikintieji — ne. Ir kai buvo pamėginta įvesti būtinas maldas krašto mokyklose, kilo didelis triukšmas ir sujudimas. Tiesa, kai kur tikintis žmogus laikomas "labiau patikimu" ir "solidesniu", tačiau tai tik kai kur. Be to, dar nežinia, kuris tikėjimas ar religija yra "geresni" . . .

Sakyčiau, šitokia padėtis daugiau ar mažiau normali. Žinau, kad dabartinėje Lietuvoje tikėjimo ar netikėjimo reikalas yra paties žmogaus dalykas. Pats mačiau, kaip per didžiausias katalikų šventes bažnyčios Vilniuje buvo pilnos — tiesa, esu tikras, kad nemaža dalis ten buvo tiesiog smalsuolių . . .

Tačiau esama padėtis visiškai nepatenkina tų, kurie Lietuvą "moko gyventi". Jis norėtų, kad grįžtų "seni geri laikai", kai be bažnyčios žmogus neateidavo iš į pasaulį ir negalėjo iš jo išėiti. Kai bažnyčia savo tarnų lūpomis sakydavo, kaip ir ką daryti, kaip elgtis.

Tie mokytojai (beje, jie dar labai dažnai mėgsta kalbėti "visų lietuvių vardu") dejuoja: girdi, dabar Lietuvoje permaža kunigų. Ką gi, prieš karą jų tikrai buvo daugiau! Tačiau tomis progomis nekalbama apie tai, kad pati bažnyčios Lietuvoje vadovybė pripažįsta, kad kunigų iš ešmės pakanka — pagal tikinčiųjų skaičių. Nekalbama apie tai, kad katalikų kunigų skaičius pasaulyje — ir netgi tose pat USA, iš kur aidi daugiausiai pamokymų į

Lietuvą, vyksta tas pats dalykas. Tačiau kai kalba eina apie šią šalį — tai "mokytojų" ir "užjautėlių", nestebina: ką darysi, nauji vėjai, keičiasi žmonės, mažėja tikinčiųjų, ir taip toliau, ir panašiai. Tačiau, o jergutėliau, koks skirtingas vaizdas kai kalba — apie Lietuvą. Girdi, ten kunigų skaičius dirbtinai mažinamas, tiems jaunuoliams, kurie nori jais būti, tai nepasiekiamas. Ir visa tą daranti tarybų valdžia, ateistai.

Tačiau vėl gi pažvelkime į faktus šioje šalyje, kaip tą padarė žurnalas (noriu pabrėžti: respektabilus!) "United States News and World Report".

Štai kai kurie jo nustatyti faktai: ". . . Vis mažiau ir mažiau (Amerikoje) kunigų bei vienuolių . . . Visi požymiai rodo, kad ši problema ateityje didės . . . Sociologai pranašauja, kad 2000 metais USA bus tik pusė skaičiaus dabar esančių kunigų ir daugumas jų bus senesni nei 55 metų.

Viena pagrindinių to priežasčių — jaunų žmonių, kurie stoja į katalikų kunigų seminarijas, skaičiaus mažėjimas".

Tokie faktai. Ir jie nieko nestebina: juk, pagaliau, tai natūrali įvykių tėkmė. Tačiau jei pateikus panašią statistiką iš Lietuvos (aišku, proporcingai atsižvelgiant į dydžius) kiltų dangų siekiantis triukšmas: girdi, tai valdžios administravimas, o ne natūrali įvykių tėkmė.

Tai kaip tik gerai ir parodo, ko tikrumoje verti veidmainiški ryšavimai dėl bažnyčios ir jos tarnų dabartinėje Lietuvoje. **Skaitytojas**

Trumpai

— Ugandos laikraštis "Star" rašo, jeigu kiltų branduolinis karas, raketos iš Sicilijos pasiektų ir Afrikos kontinentą, ypač tas šalis, kurios yra viduržemio jūros pakrantėje.

— Kubos sostinėje Havanoje įvyko tarptautinė knygų paroda, kurioje savo knygas eksponavo JAV, Europos, Azijos ir Afrikos šalių daugiau kaip 300 knygų leidyklų. Parodą aplankė beveik 1,150,000 žmonių.

Kubiečiai padeda Angolai

Washingtonas daug triukšmo sukėlė dėl Kubos karinių dalinių buvimo Angoloje, bet ne žodžiu neužsiminė apie Kubos čia realizuojamas civilines programas. Angoloje dirba apie 2,000 kubiečių gydytojų, medicinos seserų, inžinierių, universitetų ir mokyklų dėstytojų, aukštos kvalifikacijos technikų bei darbininkų. Ir darbuojasi jie Angoloje nuo 1975 metų pabaigos tokio- mis sąlygomis, kuriomis dažniausiai nesutinka dirbti užsienio specialistai.

Kubos nuopelnai Angolos socialiniame ekonominiame gyvenime dideli, bet išpūdingiausi sveikatos apsaugos srityje. Kubiečiai medikai ne taip, kaip gydytojai Portugalai, kurie čia gyveno kolonijiniu laikotarpiu, ir tik dideliuose miestuose — dirba atokiuose rajonuose.

Kalandula Malanzė provincija — vienas didžiausių šalies municipalitetų. Daktaras Peresas čionai atvyko prieš dvejus metus. Jis ne tik priiminėja pacientus, bet ir skaito vietiniams kadrams tropikų medicinos paskaitas. Jam padeda kolegos — pediatras Martin Galardo Kesenas, terapeutas Antonio Gera ir akušerė Marija Ofelija Garsija. Kubiečiai medikai darbštus, itin naudingi Angolai.

Internacionalinės pagalbos grupė, dirbančiai prie Kakuzaus municipalinės sveikatos apsaugos valdybos, vadovauja gydytoja Berta Garsija. "Moterys eidamos pas gydytoją, dažnai pasiima ir vaikus, nors jie sveiki. Taigi, — aiškina ji, — mes galime imtis profilaktikos. O tai juk itin svarbu.

Šiandien kubiečiai medikai dirba visose Angolos provincijose. Praėjusiais metais jie aptarnavo daugiau kaip 10 milijonų pacientų, priėmė 1.5 milijono skubių iškvietimų, 500 tūkstančių žmonių lankėsi pas stomatologus.

Iš laikraščio

SVEIKATOS KAMPELIS

SLOGA

Rudens drėgmė, žvarbus vėjas ne vieną žmogų susargdina sloga. Dirbant netinkamomis sąlygomis (dulkės, lakios cheminės medžiagos) sloga gali tapti lėtine. Tai varginantis susirgimas. Nosis "užgulusi", sunku kvėpuoti, gausios išskyros neduoda ramybės ir poilsio. O kartais džiūsta nosies gleivinė, joje susidaro plutelės, dėl kurių atsiranda nemalonūs kvapas. Tokiais atvejais reikia kreiptis į gydytoją.

Sutinkama ir slogos lėtinė forma — vazomotorinė. Ją sukelia dažni viršutinių kvėpavimo takų katarai, nuolatinis nervų sistemos dirginimas, įvairūs hormoniniai sutrikimai. Ligą skatina nejudrus gyvenimo būdas, kai ilgai sėdima šiltoje, nevedinamoje patalpoje, rytais prausiamasi šiltu vandeniu.

Slogą taip pat skatina dažnos anginos, nesveiki karioziniai dantys. O jei dar žmogaus organizmas yra jautrus kokių nors medžiagų (bakterijų, dulkių, žiedadulkių, medikamentų, ypač šiandien mėgstamų antibiotikų) poveikiui, tuomet sloga tampa ypač atkakli. Padėčiai sunkėjant gali pradėti augti vadinamieji nosies polipai, kartais prasideda astmos priepuoliai.

Labai svarbu tinkamos darbo sąlygos ir aplinka. Reikia saugotis patalpų, kur gausu dulkių. Darbo aplinka turi būti rami. Lemiamos reikšmės gydymui turi vandens procedūros. Idealu būtų kiekvieną rytą išsimaudyti po šaltu dušu (vakarais tik po šiltu) arba apsitrinti šaltutėliu vandeniu. Tai grūdina organizmą, tonizuoja, sudaro gerą nuotaiką darbui. Vasarą dušą pakeičia maudymasis.

Kartais ligoniniai daug naudoja efedrine, sanorino, naftizino — lašina į nosį. Šie vaistai negydo, tik palengvina kvėpavimą 2 — 3 valandoms. Nuolatinis šių vaistų vartojimas netgi žalingas.

P. Beivydas
Gydytojas

TRUMPAI

— JAV Taikos tarybos direktorius Michael Myerson Chicagoje akcentavo, kad prez. Reagano administracija budžete numato kitais metais Persijos įlankos regione išleisti \$47 milijonus — \$14 milijonų ginklams išlaikymui regione 31 karo laivo ir 11,000 kariškių.

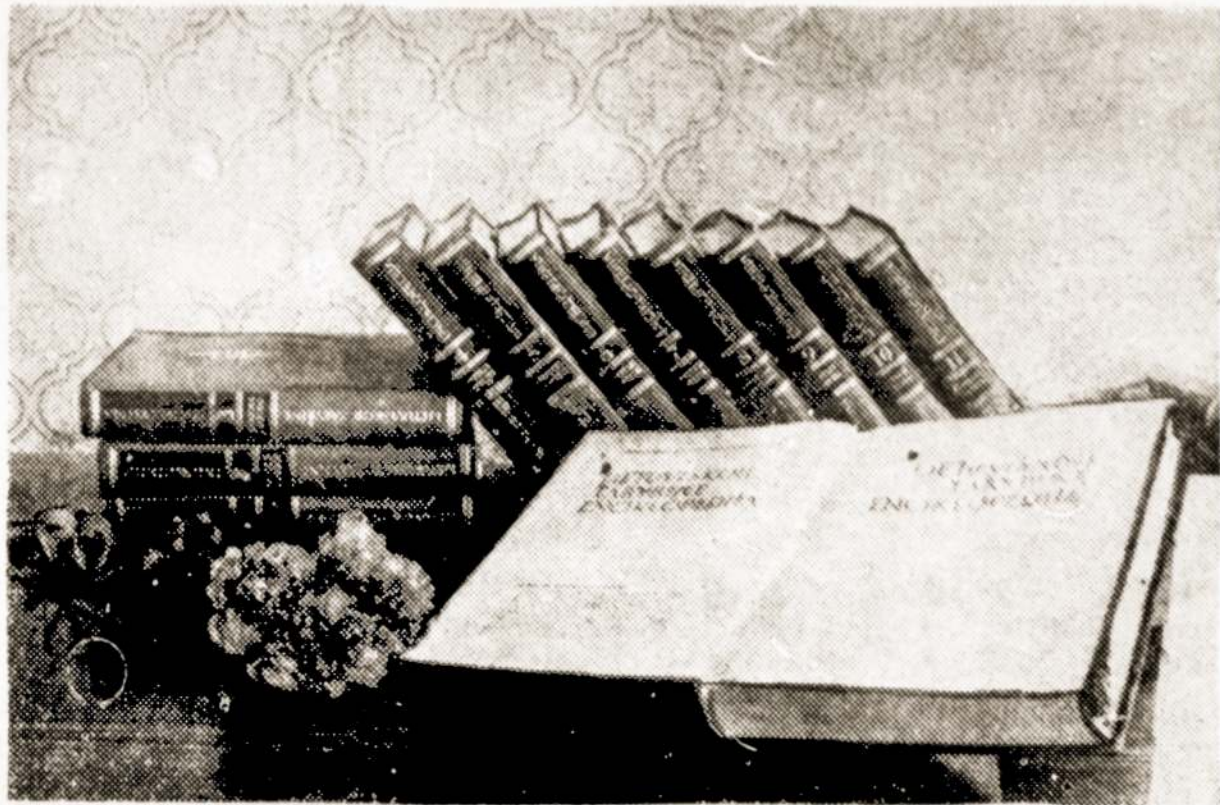
— Rasistinėje Pietų Afrikoje jau 20 metų kalinamas Afrikos Nacionalinio Kongreso lyderis Nelson Mandela. JAV senatas užgyrė rezoliuciją, prašančią, kad Pietų Afrikos valdžia kalinį paleistų į laisvę.

— Jordanijos karalius Hussein kelia mintį, kad Vidurio Rytuose padėčiai sureguliuoti turi būti pakviesta ir TSRS, nes, girdi, arabų pasaulis Reaganu nebepasitiki.

— Anglijoje baltosios rasės darbininkų nedarbas yra palietęs 19 procentų, tuo tarpu spalvotuosius, atvykusius iš kolonijų, — 30 procentų. Nebaltos rasės jaunuolių darbus turi tik 20 procentų, 80 procentų bedarbiai.

— Federalinių rezervų studijų duomenimis, 2 procentai turtinčiausių Amerikos šeimų turi pusę visų akcijų (šėrų) ir 20 procentų šalįje nejudamojo turto.

Vilnius, 1984 lapkričio 22

Nuotraukoje: "Lietuviškoji tarybinė enciklopedija". V. Brajo nuotrauka

Baigta leisti "Lietuviškoji tarybinė enciklopedija". Išėjo iš spaudos dvyliktasis jos tomas. Šį unikalų leidinį paruošė Vilniuje isikūrusi Vyriausioji enciklopedijų redakcija ir išspausdino Kauno K. Poželos spaustuvė.

Dvylikos tomų "Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos" išleidimą respublikos visuomenė laiko labai svarbiu įvykiu Lietuvos kultūriniam gyvenime. Šis leidinys savo apimtimi yra vienas stambiausių tarp tarybinių sąjunginių respublikų enciklopedijų ir sudaro 1845 spaudos Lankus. Enciklopedijoje išspausdinta 72 tūkstančiai straipsnių, apie 20 tūkstančių iliustracijų, kurių pusė yra spalvotos. Pateikta 800 žemėlapių, tarp kurių pirmą kartą lietuvių enciklopediniuose leidiniuose panaudoti 18 spalvų žemėlapiai.

Kiekvienas enciklopedijos tomas išėjo 75 tūkstančių egzempliorių tiražu. Pažymėtina, kad pirmą kartą Lietuvos knygų leidybos praktikoje beveik visas enciklopedijos tiražas buvo išplatintas prenumeratoros būdu. Žmonės, įvairios įstaigos ir organizacijos galėjo iš anksto užsisakyti ją visą arba atskirus tomas dar jiems neišėjus iš spaudos. Tūkstančiai kiekvieno tomo egzempliorių išsiųsta į užsienį, daugiausia į Jungtines Amerikos Valstijas, mainų tvarka juos gavo didžiausios pasaulio bibliotekos.

Ruošdami "Lietuviškąją tarybinę enciklopediją", vilniečiai glaudžiai bendradarbiavo su kitų tarybinių respublikų ir socialistinių šalių enciklopedijų redakcijomis, gavo iš jų vertingos naujausios informacinės

medžiagos. Straipsnius rašė 1750 autorių — Lietuvos mokslininkai, kultūros ir meno veikėjai, įvairių sričių specialistai. Redakciniame darbe talkino dar per pusę tūkstančio mokslinių konsultantų. Toks platus autoritetinių autorių kolektyvas įgalino "Lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje" ypač išsamiai nušviesti gimtojo krašto praeitį ir dabartį, plačiai atspindėti visas ekonominio ir kultūrinio gyvenimo sritis, pateikti turiningą informaciją apie žmones.

Dabar spaudai ruošiamas papildomas "Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos" tomas, kurį numatoma išleisti ateinančiais metais. Jame bus pateikta atnaujinta ir papildyta pirmųjų tomų informacija, kuri atspindės naujus faktus ir reiškinius. Pavyzdžiui, jame įtraukiamos žinios apie Ignalinos atominę elektrinę, Baikalo-Amūro geležinkelio magistralę ir kt. Siame tome bus 12 tūkstančių straipsnių. Palyginimui priminsime, kad 1966-1971 metais išleistoje tritomėje "Mažajoje lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje" buvo 18 tūkstančių straipsnių.

Be to, ruošiamą naują trijų tomų Tarybų Lietuvos enciklopediją. Pirmasis jos tomas dabar redaguojamas. Anglų ir vokiečių kalbomis išeis enciklopedinis žinynas "Tarybų Lietuva". Pradedama leisti šakines enciklopedijas. Dabar redaguojama pirmoji lietuviška žemės ūkio enciklopedija. Iš viso per artimiausią dešimtmetį užsiamota išleisti Lietuvoje apie trisdešimt pavadinimų enciklopedinių leidinių.

J. Žukauskas

EKSKURSIJA Į MUZIEJŲ

Kur gimė pasaulis, panašus į didelę simfoniją

1975 metais minėjome lietuvių dailininko ir kompozitoriaus M. K. Čiurlionio gimimo 100-ąsias metines. Gražiai savo tautos genijų pagerbė lietuvių liaudies menininkai — medžio drožėjai. Susirinę iš visos Lietuvos, jie išskaptavo ažuolinius stogastulpius ir pastatė juos pakelėje iš Varėnos į Druskininkus. Taip atsirado "Čiurlionio kelias".

Ne vienas iš mūsų važiuojuo tuo keliu — retas tautietis, atvykęs viešnagėn į Lietuvą, nepabūna Druskininkuose, neaplanko M. K. Čiurlionio muziejaus. Jis įrengtas dailininko tėvų namuose. Čia prabėgo M. K. Čiurlionio vaikystė, čia jis atvažiudavo atostogauti, čia gimė jo spalvų, svajonių ir fantazijos pasaulis.

Pernai M. K. Čiurlionio memorialinį muziejų Druskininkuose aplankė bemaž 80,000 žmonių. Muziejaus darbuotojai įsitikinę, kad ir šiemet lankytojų bus nemažiau, kad metų pabaigoje susilauks milijonojo lankytojo.

Stai ką apie muziejų pasakoja jo direktorius Adelbertas Nedzelskis:

— Birželio mėnesį sukako dvidešimt vieneri metai nuo muziejaus atidarymo dienos. Muziejus augo ir keitėsi, nuolatos buvo papildoma ir tobulinama ekspozicija. Pradžioje buvo išlikę tik prisiminimai apie tai, kaip atrodė M. K. Čiurlionio namų aplinka, jo tėvo kadaise puoselėtas sodas. Dabar sodas atkurtas. Medžiai visai panašūs į M. K. Čiurlionio nupieštuosius.

Muziejaus darbuotojai renka viską, kas susiję su M. K. Čiurlioniu: knygas, periodikoje spausdinamus straipsnius, ekslibrius, medalius, grafikos ir net tapybos darbus. Grafikos darbų ciklą muziejui padovanojo dailininkas V. Kisarauskas,

įvairių dailininkų ekslibrius surinko ir perdavė muziejui grafikas K. Ramonas. M. K. Čiurlionio portretą iš JAV atsiuntė žinomas lietuvių grafikas V. K. Jonynas. Daug savo grafikos ir tris tapybos darbus muziejui padovanojo Lenkijoje gyvenantis dailininkas K. Svainauskas. Keletą ekslibrių M. K. Čiurlionio tematika sukūrė ir atsiuntė muziejui kijevietis dailininkas G. Sergejevas ir t. t. Iš sukauptų kūrinių planuojama rengti parodas. Jau dabar su jais supažindinami besidomintys muziejaus lankytojai. Turime viltį, kad ir ateityje fondai papildys naujais dailės darbais.

1966 m. muziejaus kiemelyje buvo pabandyta rengti koncertus. Dabar jau sunku be jų įsivaizduoti vasaros savaitgalius Druskininkuose. Per aštuoniolika sezonų muziejuje įvyko 296 koncertai. Didelis būrys geriausių Tarybų Lietuvos atlikėjų tapo čia savais, laukiamais bičiuliais.

Kiemelyje susėda klausytojai, nutilsta gatvės triukšmas, ir per atvirą namo langą, kaip M. K. Čiurlionio jaunystės metais, liejasi muzika.

Paskutinis sezono koncertas — kasmetinio "Muzikos rudens" atidarymo diena. Muziejuje apsilanko gražus būrys kompozitorių, atlikėjų, svečių iš broliškų respublikų, užsienio šalių.

"Aš visuomet troškau, kad būtum žmogus toks, kaip kad aš suprantu, t. y. žmogus, kuris viską jaučia, supranta ir siekia tiesos, gėrio ir grožio". Šie M. K. Čiurlionio žodžiai artimi muziejaus darbuotojams. Jie išreiškia mūsų siekius ir pagrindinę darbo kryptį — visapusiškai auklėti mūsų amžininką, turtinti jo dvasinį pasaulį.

Vakarų Berlyne įvykusiame Herbert Karajano fondo tarptautiniame dirigentų konkurse kartu su JAV ir Korėjos Liaudies Demokratinės Respublikos atstovais į trečiąjį turą pateko ir konkurso laureato vardą iškovojo jaunas Lietuvos TSR valstybinės filharmonijos simfoninio orkestro dirigentas Gintaras Rinkevičius. Dar studijuodamas Leningrado konservatorijoje, kuria jis baigė praėjusiais metais, G. Rinkevičius tapo penktojo sąjunginio dirigentų konkurso laureatu.

Nuotraukoje: Diriguoja Gintaras Rinkevičius. V. Gulevičiaus nuotrauka

leidiniams: A. Matučio knyga "Tai margumai genelio" (dail. R. Dočkutė) ir D. Načiukienės parengtam albumui "Lietuvos gobelenas" (dail. V. Ambrazevičius). Už gražias M. Sakalausko nuotraukas specialų diplomą gavo R. Kaminsko sudaryta "Minties" knyga "Atgimę paminklai" (dail. S. Chlebinkas).

MOKYMO SPORTO BAZĖ

Akmenės rajone Balsiuose prie Virvytės upės atidaryta Sialūių K. Preikšo pedagoginio instituto naujoji mokymo sportinė bazė. Gražioje vietoje išsirikiavo daugiau kaip dvidešimt poilsio tipo namelių. Centrinis stovyklos pastatas skirtas įvairiems masiniams renginiams.

APDOVANOJIMAI LIETUVIŲ DAILININKAMS IR KNYGOMS

Maskvoje veikė teminė paroda "Mūsų amžininkas". Joje dalyvavo gausus lietuvių dailininkų būrys. Parodos aukso medaliu buvo apdovanotas skulptorius A. Dimžys (už skulptūrą "Kūrėjai"). Grafikas J. Kuzmickis už estampą "Skrenda gervės" pelnė sidabro medalį, G. Vitartaitė už darbą "Lauko fermoje" bei grafikė Z. Paškauskaitė už portretus — bronzos medalius.

Tarybų Sąjungos gražiausių knygų konkurse Maskvoje dalyvavo 110 šalies leidyklų. Jos pateikė daugiau kaip 400 leidinių.

Vertinimo komisija pirmojo laipsnio diplomus paskyrė Vilniaus

"Mokslo" leidyklai už J. Bretkūno "Rinktinius raštus" (dailininkai A. Tulytė ir K. Markevičius) ir "Vagos" leidyklai už 1940-aisiais išspausdintą K. Donelaičio "Metų" (dailininkas V. K. Jonynas) fotografinį faksimilinį leidinį.

Antrojo laipsnio diplomus laimėjo K. Poželos spaustuvėje išspausdintas Ch. Levino albumas "Gyvenimo žingsniai" (dailininkas V. Ambrazevičius, "Mintis") ir A. Navasaičio "Lietuvos miškų paukščiai" (dail. A. Karpavičius, "Mokslas").

Trečiojo laipsnio diplomai paskirti "Mokslo" leidyklai už Sviderskienės knygą "Žvaigždynai" (dail. V. Ajauskas) ir dviem "Vagos"

ALYTUJE ATVĖRĖ DURIS NAUJA MOKYKLA

Naujos 10-osios vidurinės mokyklos Vidzgirio mikrorajone bendras vaizdas. Leono Vasausko nuotr.

Alytaus naujajame Vidzgirio mikrorajone šiemet atvėrė duris 10-oji vidurinė mokykla. Rugsėjo pirmąją ją susirinko daugiau kaip tūkstantis šimtas jaunųjų alytiškių. Ypač gausus pradinukų būrys.

Naujoji mokykla mokinius patiko šviesiais mokymo kabinetais, klasėmis, erdviais koridoriais, didelėmis aktų bei sporto salėmis, valgykla. Taip pat čia įrengtas civilinės gynybos kabinetas, stacionarinė šaudykla. Ir viskas, atrodo, pastatyta, įrengta be priekaištų. Todėl valstybinė priėmimo komisija Alytaus statybos tresto 2-osios statybos valdybos statybininkų darbą įvertino gerai. Prie šitokio

įvertinimo prisidėjo ir dailininko A. Stankevičiaus skoningas pano, kuris užima galinę mokyklos išorinę sieną.

Belaukdamas įkurtuvių mokytojų kolektyvas neblogai padirbėjo: skoningai sutvarkė vaizdines bei technines mokymo priemones, parengė turiningus standus. Ne vienas pedagogas kabinetą papildė savo jėgomis pagamintomis priemonėmis, savarankiškai sukaupta dalomąja medžiaga. Naujakurystės darbuose mokytojams nemažai padėjo mokiniai, jų tėvai. Ypač jų nagingų rankų prireikė montuojant baldus.

J. Savukynaitė

Jauku gyventi Kvedarvoje

[SUTRUMPINTAS]

Pastaraisiais metais miestelyje daug pakitimų. Gatvės asfaltuotos, nutiesti šaligatviai. Kalbininko K. Jauniaus vardu pavadintos centrinės gatvės gale iškilo prekybos centras su parduotuvėmis, valgykla ir jaukia kavine. Pamėgę ją kvėdarniečiai ateina čia praleisti ir laisvalaikio valandą kita. Juoba kad niekas nesistebi, jeigu sėdi ne prie taurelės, o prie kavos puodelio, gali ramiai pasikalbėti su bičiuliu, pasikaityti periodiką.

Pastačius vidurinės mokyklos priestatą, pagerėjo moksleivių ir mokytojų darbo sąlygos. Naujas patalpas gavo ryšininkai, bibliotekininkai, buities tarnybos ir vaikų lopšelio-darželio darbuotojai.

Kasmet kolūkiečiai ir tarnautojai švenčia vis naujas įkurtuves. Kvėdarnoje nusitiesė ne tik gatvės — susidarė nauji mikrorajonai. O didžiausias — melioratorių miestelis: melioratoriai ir jų šeimos sudaro daugiau kaip trečdalią gyventojų. Šitaip Kvėdarna praaugo tokius miestelius, kaip Laukuva, Pajūris, Kaltinėnai — net žilą senovę menančius.

Kam teko važiuoti iš Švėkšnos pusės, prie kelio pirmiausia pamato išsidriekusį kolektyvinį sodą. Už jo boluoja daugiaaukščių pastatų mikrorajonas. Tai ir yra melioratorių miestelis.

Melioratoriai turi didelę salę, kurioje žiūrimi kino filmai, kur koncertuoja svečiai — profesionalūs meno kolektyvai. Pagyvėjo meno saviveikla. Rajone gerai žinomas vyrų choras rengiasi Respublikinei

dainų šventei.

Bet žmonės labiausia garsėja darbais. Šilalės MSV viršininkas Viktoras Paškevičius pasakoja, kad kasmet melioratoriai pakalkina 9,5 tūkstančio hektarų rūgščių dirvų, naudoti atiduota 18 tūkstančių hektarų numelioruotų plotų. Iš leidinilio "Šilalės melioracijos statybos montavimo valdybai — 25" sužinojome, kad 1959 m. vasario 4 d. Kvėdarnoje, buvusioje traktorių remonto stoties bazėje, įkurta melioracijos mašinų stotis. Tai metais drenažu nususintą pirmiejo objektai — iš viso 160 ha, o per ketvirtį amžiaus žemdirbiams atiduota naudoti 48,159 ha nususintų žemių.

Kvėdarna — sena gyvenvietė. Ji žinoma nuo XV amžiaus. Istorikai sako, kad įkūrimo data gali būti dar ankstyvesnė: kairiajame Jūros krante aptinkamos piliakalnio liekanos. Ar ne čia stovėjusi Kvėdarnos pilis?

Kaip ir nesrauni Jūros upė, laikas plukdė kasdienraškas, paprastas dienas. Ženklūs 1792 metai — Kvėdarnoje buvo įsteigta pradinė mokykla. 1863 metais apylinkėje veikė Z. Sierakausko vadovaujamas sukilėlių būrys. 1882 metais Kvėdarnos valstiečių bruzdėjimą malšino net dvi caro kareivių šimtinės. 1910 metais miestelyje atidaryta vaistinė.

Visi kiti Kvėdarnos metraščių puslapiai tarybinės santvarkos metais. Išsipildo svajonės visu tu žmonių, kurie kvėdarniečius kvietė kurti naują rytojų, šviesų gyvenimą.

R. Masteika

ČIA OŠIA PUŠYS . . .

Miškų masyvų apsupti, palei abi puses kelio nusidriekę, nuo senų laikų tebestovi Marcinkonys. Istoriniuose šaltiniuose jų vardas minimas 1637 metais. Tada čia buvo 8 kiemai, kurie ilgainiui susijungė į viena.

Didelės reikšmės miestelio augimui turėjo devynioliktojo amžiaus pabaigoje nutiestas Peterburgo — Varšuvos geležinkelis, prie kurio ėmė sparčiai kurtis gyventojai. Prieš pat Pirmąjį pasaulinį karą Marcinkonyse pradėjo veikti tais laikais stambi medienos apdirbimo įmonė, į girios gilumą buvo nutiestas siaurasis geležinkelis, kuriuo beveik pusę šimtmečio iš miško buvo gabenama mediena, gyventojai vežėsi gyvuliams pašarus. Giria visus maitino, rengė, gynė nuo negandų. Nederlinguose šilų smiltynuose menkai derėjo javai. Sunkiausia būdavo vasarą išlaikyti gyvulius. Piemenims tekdavo bandą ginti po 8-12 kilometrų. Dar toliau tekdavo važiuoti pjauti šieno. Pjau-davo vasarą, o parsigabendavo žiemą, kai užšaldavo pelkės.

Po Antrojo pasaulinio karo, įsteigus miškų ūkį ir lentpjūvę, kurioje dirba 120 žmonių, Marcinkonys ėmė sparčiai augti. Atsirado parduotuvės, ligoninė, vaistinė, 1955 metais buvo atidaryta vidurinė mokykla, kultūros namai, kitos įstaigos.

Kartu su gyventojų skaičiaus didėjimu iškilo nauja problema — kaip visus aprūpinti darbu. Vasarą Marcinkonyse veikia įvairių miško

gėrybių supirkimo punktai. Moterys tada turi darbo, res derlingais metais superkama po 50-60 tonų grybų, apie 16 tonų uogų. O ką veikti žiemą? Kadangi arti trūko ganyklų ir pievų, ėmė mažėti ir gyvulių skaičius. Čia į paramą gyventojams atėjo miškų ūkis. Buvo pagerinta apie 100 hektarų šienaujamų plotų, pradėtos įrengti kultūrinės ganyklos, kurių plotai irgi viršys šimtą hektarų. Miškų ūkio technika įdirbami sodybiniai sklypai, padedama susivežti pašarą, iškulti javus, atlikti kitus būtinus darbus.

Atsirado darbo ir apylinkės vykdomojo komiteto įsteigtame buitinio aptarnavimo paviljone, Varėnos pūkų-plunksnų fabriko ceche. Moksleiviai ir namų šeimininkės vasaros metu kviečiami prie namų esančių jaunuolynų priežiūros ir apželdinimo darbams, rinkti vaistažolių.

Prieš kiek laiko pradėję mažėti Marcinkonys, tartum iš naujo atgijo. Vis daugiau statoma gyvenamųjų namų, smėlėta kaimo gatvė pasidengė asfaltu. Nusitiesė geri keliai į Varėną, Perloją, Druskininkų plentą. Buvusi girių glūdumoje paskendusį gyvenvietę atjaunėjo ir pagražėjo. Kadangi miestelis remiasi į Čepkelių rezervatą, pastaruoju metu čia įsteigtas šio gamtos kampelio muziejus, kur galima susipažinti su pačia unikaliausia jo augmenija ir gyvūnija.

Stanislovas Pleskus

Vaikų darželio atidarymo šventė Pasvalio rajono "Raudonosios Zvaigždės" kolūkyje. Vaikučius sveikina Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius Petras Griškevičius.

AŽUOLO GIESMĖ KARIAMS

. . . Gilus sielvartas gaubia moterų veidus. Nusiėmę kepures, nulenkę galvas stovi vyrai. Ir tik maži vaikai dar nieko nesupranta — šypsosi. Prie jų kojų žiedus skleidžia gėlės, glaudžiasi balandžiai. Už kelių žingsnių, kalnelio viršuje, keturi kariai budriai žvelgia į keturias pasaulio puses — saugo Tėvynės žemę.

Taip atrodys memorialinis medžio skulptūrų ansamblis žuvusių Nemuno krašto vaduotojų atminimui, kuris iškils Vilniaus rajone, Riešės karių kapinėse. Skulptūros jau sukurtos. Tris savaites Bukiškių kaime aidėjo kaltų dūžiai: iš visos respublikos susirinkę medžio drožėjai ir kalviai galynėjosi su

ažuolais ir geležim.

. . . Pusantrą šimto karių vaduotojų miega amžinu miegu kalnelyje prie Riešės. Jo tylą ir karių ramybę saugo didžiuliai medžiai — klevai, beržai ir uosiai. Tarp jų, terasose ir iškils medžio skulptūros. Dekoratyvinės geležies sienelės jungs ažuolo stelas, kuriose iškaltos čia kritusių karių pavardės, sužaliuos naujai užsėta veja, sužydės gėlės.

Lietuvos veterinarijos akademijos absolventui Rimantui Vedeckiiui įteiktas tritūkstantinis šios aukštosios mokyklos baigimo diplomai. Šiemet akademija išleido 275 veterinarijos gydytojus ir zooinžinierius.

Vilnis, 1984 lapkričio 22

PUNIOS MIŠKO REZERVATAS

Punios miško genetinis rezervatas, 2,710 hektarų plotas, įkurtas Punios šile, Alytaus miškų ūkio Punios girininkijos valdose. Jis apima botaninio zoologinio draustinio teritoriją. Seniai garsėja našūs Punios šilo medynai. Jie beveik visi yra savaiminės kilmės (kultūrinių medynų tik trys procentai). Tai rodo, kad derlinguose šilo dirvožemiuose miškai gerai atžėlę savaime. Našiausi Punios rezervate yra pušynai, beržynai ir drebulynai. Nemaža dalis pušynų yra mišrūs ir sudėtiniai. Jų sudėtyje yra nuo 20 iki 50 procentų eglių. Rezervate daugiausia yra pirmosios selekcinės

grupės medynų. Vyrauja pušynai (41 procentas), eglynai (34), beržynai (11), ažuolynai (5), juodalksnynai (5), kitų rūšių medynų yra 4 procentai. LMŪMTI nustatyta, kad Punios šilo pušų populiacijos palikuonys Pietų Lietuvoje pagal augimo energiją pranoksta kitas respublikos pušų populiacijas. Šiame rezervate yra du pušų ir eglių sėkliniai draustiniai ir 46 labai produktyvūs medynai (iš jų 12 vyresni kaip 150 metų). Čia auga 41 plusinė eglė ir 25 plusinės pušys, kurių aukštis 41-42 metrai. Bufarinę zoną atstoja rezervatą juosianti Nemuno kilpa.

Vieio paukštyno verslai

[Sutrupintas]

Pramušį ledą, rasi sidabrą, pramušį auksą — rasi auksą... Kuris vaikas nėra sukęs galvos, kol įminė senolių mįslę. Vieio paukštyno specialistai šitos mįslės ėmėsi antrakart gyvenime.

Paukštynas pradėjo veikti 1967 metais. Jo paskirtis — auginti dėsliasias vištas. Kiaušinis — vienas maistingiausių ir sveikiausių produktų: čia ir baltymai ir riebalai, ir mineralinės medžiagos.

Konvejeriu ėmė riedėti kiaušiniai — kasmet vis daugiau ir daugiau. Prisdėdavo jų ne šimtais, o tūkstančiais. Po trejų metų čia buvo surinkta jau 56 milijonai kiaušinių. Labai greit Vieio paukštynas tapo didžiausiu Lietuvoje, pirmaujančiu visoje šalyje.

Jeį kuriądien atsidursite prie paukštyno, ties jėjimu galėsite perskaityti, kad dabar paukštinkės kasdien surenka 435 tūkstančius kiaušinių. O kiek per metus! Šimtas penkiasdešimt penki milijonai.

Vilnis, 1984 lapkričio 22

Šitiek kiaušinių iš Vieio išvežama į Vilnių ir kitus miestus bei miestelius. Ir paukštienos per metus čia paruošiama nemažiau — 1,600 tonų.

Kur didelė gamyba, visada bus ir atliekų. Tai riedėdamas konvejeriu, tai pakuojamas į dėzes, vienas kitas kiaušinis, žiūrėk, ir įskyla, dūžta. Labai paprasta būtų numoti ranka — mažmožis, neišvengiami darbo nuostoliai... Kiek sudėtingiau neišmesti dužusio kiaušinio, jį praktiškai sunaudoti ir šitaip kapeika prie kapeikos duoti naudą visam paukštynui. Sudėtingumas čia tas, kad reikia turėti ne tik idėją, bet ir atkaklumą ją įgyvendinti. Idėja atsirado — kepti pyragą. Ir ne bet kokį, o tokį, kuriam reikia daug kiaušinių — šakotį.

Dabar šis slenkstis paukštyne peržengtas. Vos praveri balto namelio duris, kur dirba konditerės, padvelkia neįprasta šiluma ir šakotųjų kvapais.

VAISTINEI — 200 METŲ

Turbūt nedaug sutiksime lietuvių vyresnės kartos, nežinančių Teatro vaistinės Kaune (vaistinė prie teatro), kuri šiemet pažymi 200 metų darbo sukaktį. Archyvinė medžiaga liudija, kad tai viena seniausių Lietuvos vaistinių. Ji įsteigta 1784 m. ir be pertraukos veikia iki šių dienų.

Lietuvoje pirmosios vaistinės atsirado XVI a., tačiau iki XVIII a. pabaigos jų buvo labai mažai. Rašytinių šaltinių apie pirmąsias Kauno vaistines išliko tik nuotraukos. Kauno magistrato knygoje minimos kai kurių vaistininkų pavardės. Visos to meto vaistinės, buvusios turgaus (dabartinėje Rotušės) aikštėje, sudegė arba šiaip dėl vieno ar kitų priežasčių išnyko.

Tiksliau apie vaistines žinome iš XIX a. pradžios dokumentų, kai buvo įkurta Lietuvos gydymo valdyba (Vračebnaja uprava). Šios įstaigos fondų duomenimis, iki 1854 m. Kaune buvo tik 2 vaistinės — Fišerio (įsteigta 1776 m.) ir Lėjaus. Pastarąją 1784 m. įsteigė vaistininkas Bogomyras Lėjus Sankt Peterburgo (dabar Vilniaus) gatvėje.

Kai Vilniaus gatvėje 1854 m. atsirado trečioji, Sapiro, vėliau vadinama "Žalioji" vaistinė, Sarlota fonlėj 1860 m. savo vaistinę perkėlė į naująją miesto dalį — Nikalojaus prospektą (dabar Laisvės al.). Ta proga galima priminti, kad XVIII a. pabaigoje Kaunas baigėsi Dzeržinskio gatve, o minėtasis prospektas buvo nutiestas tik 1848 m. 1860 m. jis buvo išgrįstas akmenimis. Į vieną naujai pastatytą namą (dabar Laisvės al. 89) ir buvo perkelta Lėjaus vaistinė. 1877 m. Lėjaus vaistinė priklausė Natansonui ir Aronštamui, o 1901 m. ją iš Natansono įpėdinių nupirko Rafailas Bilskis. Pirkimo-pardavimo akte ši vaistinė vadinama Teatro aptieka. Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse, be vedėjo, joje dirbo 6 vaistininko padėjėjai ir 8 mokiniai.

1914 m. iš viso Kaune buvo 9 vaistinės ir Zaliakalnyje veikė Bilskio vaistinės skyrius. Karo metu miesto vaistinės nukentėjo: buvo apiplėštos, jų darbo apimtis labai sumažėjo.

1939 m. Kaune veikė mažos, ankštose, darbui nepritaikytose patalpose įrengtos 27 vaistinės. Daugumoje jų dirbo tik po vieną du darbuotojus. Bilskio įpėdinių vaistinė buvo įsikūrusi 5 kambariuose ir turėjo rūsį. 1939 m. joje dirbo vienas provizorius, 4 vaistininko padėjėjai, vienas farmacijos kandidatas ir viena mokinė.

Vaistinių darbuotojai dirbo daug valandų, stovėdami, buvo visai

Praėjusių metų pabaigoje paukštyne pradėjo dirbti kiaušinių miltelių agregatas. Vyriausias operatorius Adomas Ščiuka pats meistravo, pats jį montavo, kol šis sukruito. Liepos mėnesį buvo įjungtas antras agregatas. Dabar jie nestoja dieną naktį. Milteliai sveriami maišais, maišai gula vienas šale kito — bus 50 tonų per metus.

Paukštyne, rodos, niekas nepasikeitė — tiek pat auginama vištų, tiek pat surenkama kiaušinių, o kai atėjo verslai, produkcija gerokai pajavairėjo: į parduotuves keliauja dešimtys dailiosios dėžutės ipakuotų suvenyrinių šakotųjų, tonas geriausių kiaušinių miltelių, labai reikalingų majonezo gamybai, šimtai ir tūkstančiai kiaušinių.

T. Kezienė

nesilaikoma darbo ir darbo apsaugos įstatymų, socialinio draudimo reikalavimų. Šie žmonės buvo visiškai savininko nuosavybė, kuris elgėsi išnaudojiškai: asmeniniais sumetimais stengėsi samdyti kuo daugiau pagalbinio personalo (fasuotojų), turėti daugiau mokinių ir mokėti mažesnę atlyginimą. Vaistinių savininkai nesutarė: tarp jų vyko arši konkurencija. Kaip ir medicinos pagalba, vaistai buvo sunkiai prieinami darbo žmonėms.

1940 m. pabaigoje vaistinės buvo nacionalizuotos. Teatro vaistinė pavadinta 50-a vaistine, vedėjo pareigos patikėtos joje dirbusiam chemikui vaistininkui I. Melnikui.

1941 metais karo audra nutraukė farmacininkų kuriamąjį darbą. 50-a vaistinė kurį laiką priklausė Klinikoms, o vėliau generalkomisarą ją paėmė savo žinion. Dauguma vaistinės darbuotojų buvo vokiečiai, vedėjas kariškis. Kadangi ji aptarnavo tik vokiečius, buvo gerai aprūpinama medikamentais.

Pasitraukdami hitlerininkai pasiglemžė visus medikamentus. Karas, pokario metų sunkumai, be to 1946 m. potvynio padariniai sutrikdė šios vaistinės darbą.

Nepaisant laikinų nesėkmių, vaistinės buvo atkuriamos, plėtojamas jų darbas. 1953 m. buvo rekonstruota 50-a vaistinė. Šio kolektyvo pastangos dirbti kuo geriau buvo įvertinamos, ir 1962 m. jam suteikiamas komunistinio darbo kolektyvo vardas. 1963 m. vaistinė tampa centrine Kauno m. ir rajono vaistine.

Neatpažįstamai pasikeitė vaistinės rekonstravus ją 1977-1978 m. pagal architekto Z. Rimkevičiaus projektą. Buvo atidengti anksčiau nenaudoti laiptai į antrąjį aukštą, kur dabar yra visos pagalbinės ir negamybinės patalpos. Prekybos sales puošia dailininkės D. Žiliuvienės paveikslai, laiptinę — dailininkės J. Leskauskienės vitražas.

1979 m. Kauno m. LDT vykdomojo sprendimu miesto vaistinėms suteikti pavadinimai ir 50-ai — sugražintas Teatro vaistinės vardas.

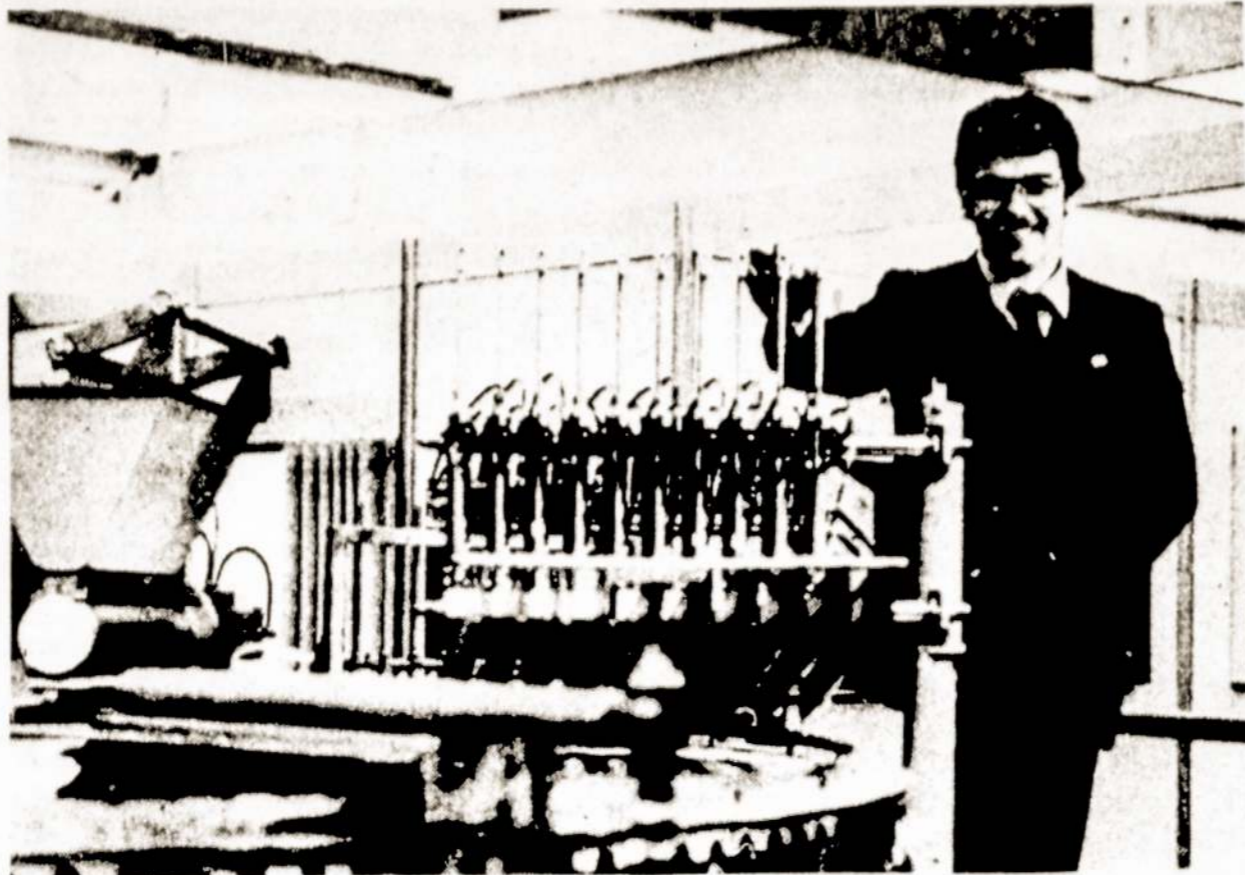
Šiandien seniausia Kauno m. vaistinė yra didžiausia. Čia dirba 57 darbuotojai, iš jų 38 specialistai, 40 komunistinio darbo spartuolių. 1983 m. joje buvo išduota vaistų pagal 600 tūkst. receptų, pinigine apyvarta sudaro 655 tūkst. rb, medikamentų lyginamasis svoris — 93%. Vaistinės darbas organizuojamas, vadovaujantis mokslinio darorganizavimo principais, įdiegta mažoji mechanizacija, naujos ir pažangios gyventojų aptarnavimo formos, darbuotojai nuolat kelia kvalifikaciją, kovoja už aukštą darbo kultūrą, stengiasi, kad kiekvienas pilietis, atėjęs į vaistinę, gautų jam reikalingus vaistus.

E. Bagdonavičiūtė

Nuotraukoje: Lėlių meistrė Nona Mazurienė rengia "aktorius" spektakliui. A. Sabaliausko nuotrauka

Vilniuje tarptautinė paroda "Šaltis-84"

Danijos firmos "Hoer" automatizuota valgomųjų ledų gamybos linija.

Didžiulio susidomėjimo Vilniuje, Sporto rūmuose, susilaukė tarptautinė specializuota šiuolaikinių šaldymo įrenginių paroda "Šaltis-84". Daugiau kaip 70 firmų ir organizacijų iš CSSR, VDR, VLR, Danijos, Italijos, Olandijos, Suomijos, VFR, Šveicarijos, Švedijos, Jugoslavijos ir Japonijos demonstravo pačius naujausius šaldymo įrenginius, skirtus agropromoniam kompleksui ir prekybos įmonėms.

Lietuvos bei kitų sąjunginių respublikų specialistai, parodos lankytojai susipažino su naujausiomis absorbcinėmis šaldymo mašinomis, kompresoriais, šaldymo įrenginių schemomis, automatizuotų šaldymo procesu valdymo sistemomis, greito užšaldymo agregatais.

Respubliką sieja glaudūs ryšiai su Ekonominės savitarpio pagalbos tarybos šalimis. Štai Vengrijos Liaudies Respublikos mašinų gamintojų įrenginiai efektyviai eksploatuojami Pasvalio bei Rokiškio sūrių gamyklose. Vengrija tiekia

naujausius įrenginius statomai didžiausiai Pabal'nyje sūrių gamyklai Telšiuose.

Utenos kombinatą bei Mažeikių sviesto gamyklą naujausiais įrenginiais aprūpino Čekoslovakijos gamykla "CKD-Praha", kuri dabar tiekia įrenginius statomam Alytaus pieno kombinatui.

Kasmet vis daugiau įrenginių gauname ir iš kapitalistinių šalių. Po rekonstrukcijos Šiaulių "Rūtos" konditerijos gamybiniame susivienijime bus paleistos našios gamybos linijos, gautos iš Vokietijos Federatyvinės Respublikos bei Italijos.

Parodos "Šaltis-84" lankytojai susipažino su Olandijos firmos "Taunsend" našia dešrelių gamybos linija. Šveicarijos firmos "Novmeka" ledų gamybos linija, jugoslavų firmos "Astra" naujausiais kompresoriais, vaisių šaldymo įrenginiais, VFR firmos "Renko" šaldymo sistemų automatika ir daugelio kitų šalių įdomiais eksponatais.

Linus Jonaitis

Visuomeninis ir asmeninis ūkis

Tarybų Lietuvos žemės ūkis daugiau kaip prieš tris dešimtmečius pasuko socializmo keliu, susikūrė kolūčiai, tarybiniai ir kiti valstybiniai ūkiai. Tačiau greta stambaus visuomeninio ūkio yra ir pagalbini asmeninis ūkis. Kolūkietis ar darbininkas prie namų turi nedidelį žemės sklypelį, kuriame, kaip dera geros sodybos šeimininkui, paprastai būna gėlių darželis, sodas, auginamos bulvės ir daržovės, ūkiniuose pastatuose laikomi gyvuliai, paukščiai.

Asmeninis pagalbini ūkis niekada nebuvo vien asmeninis, jis turėjo ir turi svarbią visuomeninę reikšmę. Juk kaimo žmogus dažnai r susivartoja pagalbiniame ūkyje pagamintos produkcijos ir nemažą jos dalį parduoda valstybei. Pavyzdžiui, pernai iš asmeninių ūkių valstybei buvo parduota daugiau kaip penktadalis mėsos, daug pieno, daržovių, vaisių ir kitų žemės ūkio produktų. Iš kitos pusės, kolūčiai, valstybiniai ūkiai teikia didelę paramą asmeniniam ūkiui: skiria gamyklą, padeda apsirūpinti pašarais, teikia paramą įdirbant asmeninį sklypą, nuimant derlių.

Stambaus socialistinio žemės ūkio ir asmeninio ūkio tarpusavio ryšiai plėtojami įvairiomis formo-

mis. Ūkiai sudaro sutartis su atskirais valstiečiais supirkti gyvulius, paukščius, pieną. Tai apjungia stambaus ir smulkaus gamintojo interesus. Kolūkių įstatai, žemės įstatymai reguliuoja asmeninio pagalbini ūkio vystymą, maksimalias jo ribas.

Stambus ūkis visada yra efektyvesnis už smulkųjį. Ir tai suprantama, nes tik tokia ūkyje galima plačiai panaudoti mechanizaciją, automatizaciją. Smulkio gamyba, kaip asmeninė nuosavybė, negali vystytis stambaus ūkio saskaita. Ji turi papildyti arba padėti vystytis stambiam visuomeniniam ūkiui. Visų žemės ūkio dirbančiųjų pareiga dirbti visuomeniniame ūkyje ir tik savą laisvalaikį — asmeniniame ūkyje.

Darbas asmeniniame pagalbiniame ūkyje turi ir didelę auklėjamąją reikšmę. Jame pratunami dirbti vaikai ir paaugliai. Čia naudingai, dirbdami pagal savo jėgas, pralaidžia laiką pensininkai. Asmeninis ūkis ekonomiškai naudingas žemdirbiui, jis taip pat padeda papildyti visuomeninius maisto produktų išteklius.

V. Siudikas

Darbas vertingesnis už varinius ir sidabrinus pinigus. Pinigai dingsta, o darbas lieka. M. Gorkis

Kovojo už Lietuvos laimę

Sių metų spalio 1 d. suėjo septyniadešimt metų, kai gimė revoliucinio judėjimo Lietuvoje dalyvis, Didžiojo Tėvynės karo partizanas Stanislovas Sklėrius.

Į revoliucinę kovą S. Sklėrius įsijungė dar būdamas paaugliu. Pirmosios jam pavestos užduotys buvo kuklios. Po skurdžiu samdinio švarkeliu paslėpęs uždraustas knygeles, jis lankėsi varguolių gryčiose. Mokantiems skaityti jas palikdavo, o beraščiams pats skaitė tiesios žodį. Vėliau užduotys vis sunkėjo. Jas S. Sklėrius vykdė uoliai, atsakingai ir tuo užsitarnavo vyresniųjų draugų — komunistų pasitikėjimą 1934 m. dvidešimtmės jaunuolis buvo priimtas į Komunistų partiją.

Nuo 1937 m. Stanislovas Sklėrius — LKP Rokiškio apskrities komiteto sekretorius. Buvo suimtas, kalinamas. Išėjęs į laisvę, jis vėl tęsė kovą, pasiekdavo atoklausius apskrities kampelius, instruktuodamas, koordinuodamas esamų kuopelių darbą, kūrė naujas komunistų, komjaunimo, MOPR'o kupeles.

1940 m. balandžio 16 d. valstybės saugumo ir kriminalinės policijos Panevėžio apygardos viršininko nu-

tarime sakoma:

"Sklėrius yra atkaklus komunistas, partijos veikėjas ir organizatorius (...). Turint galvoje priešvalstybinę veiklą, kuris gali sukelti nerimą ir netvarką, nutariu Sklėrių Stasį nubausti areštu".

Ši kartą kalėti teko neilgai, politinius kalinius išvadavo 1940-ųjų laisvės vasara. S. Sklėrius aktyviai įsijungė į naujo gyvenimo kūrimą. Jis dirbo Svėdasų valsčiaus viršaičiu, po to — LKP Rokiškio apskrities komiteto sekretorium, buvo išrinktas delegatu į LKP V suvažiavimą, kuriame jį išrinko LKP CK nariu.

Didžiojo Tėvynės karo pradžioje pasitraukęs į Tarybų šalies gilumą, S. Sklėrius veržėsi į kovą su gimtąjį kraštą niokojančiu priešū. 1942 m. kovo 7 d. į Lietuvą buvo pasiūsta pirmoji operatyvinė grupė, vadovaujama I. Meskupo. Jos sudėtyje buvo ir S. Sklėrius. Grupė turėjo tapti pagrindinio ir partizaninio judėjimo Lietuvoje centru. Po keleto dienų Biržų rajone grupė apsupo priešai. Nelygioje kovoje S. Sklėrius ir visi jo kovos draugai žuvo.

Leonora Kalasauskienė

Persikai pripažino savo gimtinę Lietuvos dirvą

Docentas V. Paukštė ir jo išauginti persikai.

Kauniečiai Žeimenos gatvelės vietą vadina Vilhelmo Paukštės botanikos sodu. Auga čia visa, kas tik Lietuvoje gali ir ... negali augti. Kauno botanikos sodo darbuotojai apskaičiavo, kad V. Paukštės sode surastume per 100 dekoratyvinių ir sumedėjusių augalų rūšių ir dukart daugiau jų veislių.

Pirmą kartą užsukus į Vilhelmo Paukštės botanikos sodą, kiekvienas augalas — savotiškas atradimas. Ar esatę, pavyzdžiui, matę obelį, tik šiek tiek praaugusią pusmetri ir aplipusią dideliais vaisiais. Tai "Starkimson" obelis, prisiglaudusi prie po lazdyno krumu. Išpuodingas vynuogių "tunelis". Iš šešiolikos šiame sode augančių vynuogių veislių keturiolika žiemoja nepriedingos! O kai ant nedidelio persiko medelio pamatai gal šešis kibirų persikų, nebegali nusišėpti savo nuostabos sugebėjimais žmogaus, kurio dėka tiek neįprastų medžių pripažino savo gimtinę Lietuvos dirvą.

Sode kūrėjo pasididžiavimas — vaistingųjų augalų kolekcija. Čia

R. Eilunavičiaus nuotrauka galima pamatyti ženšenį ir jo "broli" — penkių skonių uoga citrinvytį arba stakį, kuris dar vadinamas vaistu nuo devynių ligų. Vilhelmas Paukštė užsiima augalų selekcija. Išvedė tris margalapės aktindijos veisles — "Žeimeną", "Šakarvą" ir "Santaką", taip pat dvi lazdynų veisles — "Puntuką", "Puntukšlį".

A. Škys

IMONĖ — DARBININKŲ VAIKAMS

Gražią dovaną rugsėjo pirmosios išvakarėse gavo Panevėžio automobilių gamyklos darbuotojų vaikai. Gamyklos administracija ir profsąjungos komitetas kiekvienam pirmokėliui paskyrė po 25 rublius mokyklinei uniformai išsigyti. Imonė pasirūpino ir daugiavaikių šeimų vaikais. Visi jie šiemet nemokamai gaus priešpiečius.

Riga Bočiulytė

— Moleto rajono Dubingių tarybinio ūkio žemdirbiai įvykdė metinę grūdų parodavimą užduotį. Valstybei pristatė 229 tonas naujojo derliaus.

Vilnius, 1984 lapkričio 22

Pasidairius po Lietuvos kaimus

— Molėtų rajonų Arnionių žuvininkystės ūkis į prekybos tinklą jau pristatė 100 tonų gyvų karpį. Per lapkričio mėnesį šis ūkis dar realizuos 250 tonų tvenkinių žuvis.

— Kelmės rajono "Naujo kelio" kolūkyje gyvulių žiemojimui ruošėsi pagal konkretų planą grafiką. Greta tvartų laukininkai sukaupe gero pašaro. Tranšėjose užraugė 2,387 t. siloso, suslėgė 1,595 t. šienainio.

— Gerinant medicininį Plungės rajone žemdirbių aptarnavimą, ši penkmetį naujos ambulatorijos pastatytos Alsėdžiuose, Varduvo ko-

lūkyje, "sveikatos namai" kyla Tverų kolūkyje.

— Du šimtus septyniasdešimt tonų pomidorų, agurkų, svogūnų laiškų, burokėlių, petražolių ir kitų prieskoninių žalumynų, arba trečdaliu daugiau negu buvo užplanuota, pateikė vartotojams nuo metų pradžios priemiestinis Panevėžio sodininkystės tarybinis ūkis.

— Plungės rajono Rietavo tarybiniame ūkyje-technikume pastatytas 800 karvių kompleksas. Prie jo įrengtos keturios talpios tranšėjos silosai ir šienainiai. Kiekviena talpina po 200 tonų.

Scientific Ties Are Peaceful Ties

Specialists from foreign universities are not rarities at the lecture-rooms and laboratories of Vilnius University.

— Co-operation treaties have been concluded with the universities of Prague, Greifswald, Debrecen, Frankfurt-on-Main, and Erfurt Medical Academy, — says Marija Dvareckienė, head of the Foreign Department of Vilnius University. — There is an exchange of lecturers and research associates who deliver lectures and jointly tackle the problems of medicine, physics, mathematics, philology and other sciences.

The exchange of those on academic training is also practiced widely. At present Pietro Umberto Dini, a graduate of Pisa University, is studying at the Philology Department, with Professor Vytautas Mažiulis as his supervisor. Next to Guido Michelini who has learnt the Lithuanian language at Vilnius University and defended a thesis of Candidate of Philology, he is the second Italian to study here.

Jean Paul Martin, a lecturer from France, has come to stay here for an academic year. American Professor Jerome Oetgen is now lecturing at the English Philology Department. He is Doctor of Philosophy (in literature) from Seton Hill College (Greensburg, Pennsylvania). He delivers lectures on the history of the English language and literature and consults students and teachers on language problems.

Jerome Oetgen has come to this country under Fulbright programme. The committee of this programme takes care of the interstate exchange of scientists, teaching staff and students. Some years ago Albertas Steponavičius, Professor of the English Philology Department, worked under this programme in the United States.

— It is good that scientific ties are being maintained even in rather tense international situation, — says Jerome Oetgen. — Scientific co-operation strengthens mutual understanding which is essential for safeguarding peace.

While at Vilnius University, Jerome Oetgen has concentrated mainly on medieval and Renaissance literature, on W. Shakespeare, and on his favourite writer J. Joyce. He also familiarized himself with Lithuanian literature published in English — "The Amber Lyre", an anthology of the 20th century Lithuanian poetry, "The Forest of Anykščiai" by A. Barauskas, "Beads of Amber", a collection of Lithuanian poetry translated into English by L. Pažūvilnis, 1984 lapkričio 22

sis. He attended cultural events that took place in the Lithuanian capital.

J. Oetgen intends to call Americans' attention to the research work done by Soviet linguists and literary scholars. The Professor hopes to come to Lithuania again to make a thorough study of our history, culture, customs and to master the Lithuanian language that will help him in historical comparative linguistics.

In turn, the specialists from Vilnius University give lectures and carry on research at the higher schools of the United States, the Federal Republic of Germany, Denmark and Sweden. Physicist Vytautas Grivickas is on his second visit to Stockholm Royal Higher School of Engineering while chemist Vytautas Daukšas and mathematician Vygandas Paulauskas work at Frankfurt-on-Main University. The annual course of the Lithuanian language for foreigners will start early in July.

The list of international links is long. Each line of it testifies to the peoples' mutual understanding which is so vital today.

Antanas Stanevičius

Epidemic of Teenage Suicides

Suicides by teenagers have increased to shocking levels in the U. S.

New York Gov. Mario Cuomo, recently inaugurating a Council on Youth Suicide Prevention, called youth suicide "a disease running across our country." Lietu. Gov. Alfred DelBello, who will head the council, called it "the nation's No. 1 preventable cause of death."

The council plans to develop suicide awareness and preventive programs which will be used throughout the state. They will formulate proposals for these and other measures. Additional federal funding will also doubtless be required, probably unobtainable without a Reagan defeat.

A pilot program already operates in Putnam County. A study has been made there and in Westchester and Rockland counties revealing nine suicides since February 30 since early 1983. Last month, Maureen Fitzell, a 14-year-old honor student in Mahopac, was reported to have died from shooting herself in the head.

Specific reasons for each of these tragedies differ. Another recently completed study reveals perils in our society which predispose many

The Writers' Vow

It was a great pleasure for me recently to meet and welcome at Vilnius airport an old friend of our country, famous American writer Phillip Bonosky. During my almost five years as a "Moscow News" correspondent in New York I have had an occasion to visit him at his home in Upper Manhattan. Also it was very nice to read regularly Ph. Bonosky's high-skilled articles in the "Daily World", "Political Affairs" and other publications of the U. S. Communist Party. But primarily Phillip Bonosky is a very talented fiction writer. His first novel "Burning Valley" (1953) about hard life of Pennsylvania steel workers was translated into several languages, into Lithuanian including.

Once I asked Phillip Bonosky how he became a writer.

— I was born in a small town in Western Pennsylvania, — he said. — My parents were illiterate Lithuanian immigrants. My father was a steel worker all his life. I grew up in a family of eight. If you know something about American history, you know that in the year 1933 there was an intense economic depression in the country. Millions of people were out of work and when I graduated school there was absolutely no work for me. Nothing to be done. I knew even at that age, at my 17, that there was something profoundly wrong; why were there so many unemployed? Why my life which had hardly begun had already ended?

One day youngster Phill picked up in a local library an anthology of political essays. Among many writers there was Carl Marx. As he came home from the library and opened the book the first line that met his eyes was that the history of all the societies had been the history of class struggle. That was exactly what he was looking for. He was looking for an answer to the question: whether the calamity that happened in his small town was a personal thing or was that a generous cause?

— Suddenly I realized, — Phillip Bonosky remembers, — the calamity that came over the country was a general one. That had affected many people.

This conclusion did not only influence his further life but also became a guiding principle of his writing. One of them is to write the truth, only sober truth!

When during depression Phillip Bonosky was in Washington, D. C. he became involved in the unemployment struggle. And one day he led a delegation of women who

young people to suicide. The study, "The State of Families" was prepared by the Family Service of America which is comprised of 280 voluntary social-service agencies in 50 states. They serve more than 700,000 families.

The study predicts that U. S. families will suffer increasingly unless programs are established and maintained to help them. Geneva B. Johnson, president of the organization, said, "The government has a role in supporting the family that cannot be abdicated. The private sector can't begin to provide all the kinds of services that families will need."

From "D.W."

were desperately hungry to the Board of Trade. This institution had a great deal of influence on appropriating money for the unemployed and those in desperate need. Phillip brought these women a May Day speech. The head of the Board of Trade, very sleek-looking, well-fed and well-groomed banker also heard that speech and congratulated Phillip on that matter. He even praised Phillip: "You speak like in Dickens' "Oliver Twist". But it's a pity here is not much grain and not much soup to give you.

Then Phillip said to himself: "Look at this rich man using Charles Dickens to tell us there is not enough soup for us. If Charles Dickens had known that, he would have turned in his grave . . ."

Although Phillip Bonosky was only 23 then and made a vow to himself that if he ever became a writer, he would never write in such an ambiguous way that the enemy could cite his words.

He is not general. He does not talk about the immense evil of mankind. He is naming the places and he is precise.

— People will know where I stood and that is exactly where I intended to stay. And this is the principle that really made me different from other writers of my generation of very desperate 50s when Macartism was raging in America. Intellectuals were being jailed and thrown out of jobs. By that time my name had begun to appear in the general public. And if I had followed that course to be published normally in bourgeois publishing houses, I perhaps would have been asked to go to Hollywood to write movies and so on. And this is precisely what some writers did.

But not Phillip Bonosky! He continued to write more and more for the left press. When his first novel was written and he looked for a publisher, it was turned down by all the bourgeois publishers. It had to be published only by the left and circulated only by those who wanted to see that this book got into the hands of as many people as it could. It has never been reviewed in the big capitalist press. Of course, the first and many other books of Phillip Bonosky that followed were published abroad, in the socialist world.

— Now I have become associated with non-fiction works, — says the writer, — which was not what I intended to do. I intended to be a writer of fiction, but events forced me again to write directly the documentary things.

The present visit of Ph. Bonosky to the Soviet Union, his parents' homeland Lithuania including, has an aim to do a new book "My impressions of the Soviet Union". The book will be an outcome not only of the present visit, but it will sum up 25 years of experience in the Soviet Union and an attempt to tell Americans and others precisely what kind of world is here.

— This is the world, — Phillip Bonosky stresses with deep persuasion, — with no aggressive intentions against our country. That as far as the Soviet people are concerned for peace, Americans can sleep safely at night. They will never be attacked.

Sigitas Krivickas

Detroit, Mich.

Mirė Kairaitienė

Beaumont ligoninėje š. m. spalio 17 d. netikėtai mirė klubietė Anna Kairaitienė, sulaukus 86 metų amžiaus. Buvo pašarvota Charles R. Step laidotuvių namuose, 18425 Beech Daly Road, Detroit. Atsisveikinimas su velione įvyko šeštadienį spalio 20 d. 11 val. ryte laidotuvių namuose. Atsisveikinimo kalbą pasakė Stefanija Masytė. Velionė buvo aprenpta gražia šviesiai ružava suknele ir gulėjo nepaprastai gražiam karste, o tas karstas skendo tarp gyvų gėlių. Po atsisveikinimo palikome mielą Anna Kairaitienę karste dėl kremavimo, kurį atliko laidotuvių direktorius, o visi atsilankusieji į laidotuves važiavo tiesiog į Sweden House pietaut.

Velionė gimė 1898 m. balandžio 12 d. Lietuvoje. Turėjo apie du metus amžiaus, kai jos tėveliai atvežė ją į Ameriką ir ji čia užaugo. Su tėveliais gyveno Pensilvanijoje, Illinois, Indiana valstijose ir pagaliau Michigane. Būdamą penkiolikos metų amžiaus, apsidėdė su Jonu Kairaičiu ir abu linksmai išgyveno iki 1966 metų, kuomet Jonas Kairaitis mirė, ir jo pelenai buvo padėti Woodlawn kapinėse ten, kur bus ir velionės pelenai kartu su jos vyru.

Velionė paliko dideliame nuliūdime vieną dukrą, Aldoną Janos, gyv. Birmingham, Michigan, anukę Christine Robbins ir jos vyrą Douglas, gyv. Concord, California; anukę Karen Erdman ir jos vyrą Michael; anukę Paul Janos, taipgi du proanūkus: Sean ir Colin Robdins; sūnėną Tony Kairaitį, gyv. Grand Rapids, Michigan; pusbrolių Victor Povilaitį, gyv. Grand Rapids, pusbrolių Vincą Povilaitį ir jo žmoną Washington, Michigan, ir daug draugų bei pažįstamų.

Velionė buvo pažangi moteris, prigulėjo prie LDS 21 kp. prie Detroito Lietuvių klubo, Detroito Moterų Pažangos klubo ir Lietuvių Moterų Draugiško klubo.

Čiagimusias

Moterų investatorių klubo susirinkimas įvyko spalio 13 d. Woodbridge valgykloje St. Aubin netoli Jefferson gatvės.

Cia gimusių moterų draugija (sorority) atlaikė savo susirinkimą spalio 25 d. Aldona Bacevičiūtės Petrul namuose. Su vaišėmis jai pagelbėjo Millie Vasaris. Apart kitu reikalų, buvo išrinkta ateinančių metų valdyba: Alice Stacey (Stasiukėnas) pirmininkė; Ruth Gugas vice-pirmininkė; Emma Rye išdininkė. Į pramogų komisija išrinkta Alda Liminskiūtė, Minnie Tvaska ir Nellie Onusevich į pagalbą nuo vėžio ligos komitetą išrinkta Antonette Garelis, ligonių lankymo komitetas susideda iš Ruth Gugas, Petie Brazowski ir Antonette Garelis.

Vestuvės

Alfons Rye šeimos draugė Marjorie Ann Woods apsidėdė su Robert R. Wright spalio 20 d. Vestuvės įvyko Holy Spirit bažnyčioje Livonia, Mich. Pirmoji pomergė buvo Diane Rye, pajauņys buvo jaunojo brolio Paul Wright, kuris atvažiavo su tėvais iš Iowa valstijos. George Olin priėmė svečius ir juos pasodino, Wally Olin priėmė ir pristatė vaives ir gėrimus, Beverly Rye Olin, traukė paveikslus, Judy Rye priėmė ir pasiūvo jaunosios velionę. Jaunųjų priėmimas buvo Wood-

10

view Condominium Clubhouse, Westland, Michigan. Dalyvavo apie šešiasdešimt žmonių, tarpe jų buvo ir Alfons su Emma Rye.

LDS bowleriai

Antros bowlerių pamokos įvyko spalio 20 d. Mercury Lanes. Vėliau visi suvažiavo į Detroito Lietuvių klubą pailsėti ir pabendrauti. Visą valgį virtuvėje, skanumynų stalą ir du butelius dėl laimėjimo aukojo Al ir Isabel Brazas šeima, bei jų draugai, Karen Arndt ir jos brolis Gordy ir Polly. Laimėjimo bilietus pardavė Ruth Gugas, o laimėjo Albena Nauseda Lyben ir Julie Shank. Pinigus dėl puse-puse laimėjimo surinko Janice Brazas, o vieną pusę laimėjo Bill Milus.

Vajus

Laikraščių "Vilnis" ir "Laisvės" vajai jau prasidėjo, ir St. Masytė visus gauda kad atsinaujintų savo prenumeratas. Sakė, jau pradėjo vajų Detroito Lietuvių klubo bankete, bet lauks visų Detroito Lietuvių klubo susirinkime lapkričio 25 d. Visi yra prašomi ateiti į Detroito Lietuvių klubą lapkričio 25 d. ir matyti St. Masytę, kuri visiems patarnaus veltui ir su padėka. Nepamirškite ir aukų laikraščiu.

Stefanija

Banketas pavyko

Detroito Lietuvių klubo rudens banketas gerai pavyko. Spalio 28 d. iš ryto, įvyko klubo mėnesinis susirinkimas. Tuojau po dvylikos pradėjo rinktis svečiai į banketą. Prie durų bilietus pardavinėjo Lillian Gugas. Klubo salė buvo gražiai sutvarkyta; ant kiekvieno stalo vaza su saulutės gėlėmis. Stalus priėmė John Smith, Eddie Balchunas ir Tony Vasaris. Dešras padarė Pat ir Mike Stunskas, valgius priėmė Antonette Garelis, Estelle Smith, Emma Rye, Ann Balchunas ir Pat bei Mike Stunskas. Pietūs buvo skaniai prirengti ir visiems labai patiko.

Į banketą prisirinko daug svečių. Klubo baras tikrai "šokinėjo", patarnautojai buvo John Smith ir Tony Vasaris. Į registerį įmušė daug pinigų. Patarnautojos prie stalų laike pietų buvo Marie Servial, Ruby Jeske, Alice Stacey ir Estelle Smith. Beje, Žalias pupas aukojo klubiečiai Povilas ir Ann Budrikai. Jie jas užaugino savo darže.

Baigiant valgyti, pirmininkė pravedė mažą programą nes šis banketas buvo paminėjimui šešiasdešimts metų klubo gyvavimo. Pirmiausia pristatė viešnią Anna Suvėdis iš Phoenix, Arizona, ir windsoriečius-kanadiečius Kodj, Baltulį, Karalių, Stankius ir Vainalavičių. Vėliau papasakojo apie klubo prasidėjimą ir jo gyvavimą per visus 60 metų. Ta proga visi dalyviai gavo užvalgyti skanausgražaus specialiai prirengto torto. Ant torto buvo klubo sveikinimas su "gimtadieniu". Ir kadangi čia buvo specialus banketas, buvo durų dovanos (door prizes). Tris butelius stiprosios aukojo Chuck Tvaska, Teofile Masienė ir Stefanija. Kadangi Klube nebuvo mažų vaikų, tai pirmininkė pakvietė tris seniausius klubo narius ištraukti laimėjimų bilietus. Traukėjai buvo Petras Stasiukaitis, kuris yra vienintelis iš pirmųjų klubo narių, Elizabeth Ulinskienė, buvusi klubo šeiminkė, ir Frank Ulinskas, duosnus pažangių laikraščių rėmėjas. Tuos butelius laimėjo Mike

Stunskas, Lillian Gugas ir Albena Nauseda Lyben.

Po laimėjimų buvo visos publikos dainavimas (sing-a-long). Pianinu grojo mūsų muzikė Estelle Smith. Jos vyras John Smith operavo mašiną, kuri švietė dainų žodžius ant ekrano (screen); o pati vedėja, kuri dirigavo publika, buvo Birutė Palavich Price. Visiems labai patiko dainavimas. Vėliau susirinkusieji į banketą ilgai draugavo ir nebėgo namo kaip kitais kartais. Taigi klubo rudens banketas tikrai pavyko.

Beje, bankete dalyvavo klubietė laidotuvių direktorė Yolanda Bauza Zaparackas ir jos vyras Algis Zaparackas, lietuvių melodijų radio valandėlės direktorius. Pirminkė abu pristatė ir pakvietė Algį Zaparacką pasakyti keletą žodžių visiems dalyviams. Jis gražiai visus pasveikino ir linkėjo klubui ilgo gyvavimo.

Trumpai apie klubą

Dvylika vyrų susitarė suorganizuoti klubą, kad galėtų sėdėti grot kortomis. Tas įvyko rugsėjo 14 d. 1924 m. 9179 Delmar Street, Detroit. 1924 lapkričio 17 d. 9243 Russell Street, Detroit, išrinko komisiją gauti čarteriui iš Michigano valstijos. Komisijoje buvo Petras Gribulis pirmininkas, Frank Tamošiūnas vice-pirmininkas, Frank Bražiūnas išdininkas ir A. Vaznelis sekretorius. Aplikaciją dėl inkorporavimo pasirašė Petras Gribulis, Frank Tamošiūnas, Frank Bražiūnas, A. Vaznelis, Antanas Grigas, Juozas Kazlauskas, Mikas Prakevičius, Adomas Straigis, Andrius Laukis, Juozas Palienis, Jonas Vaina ir Jurgis Kalinauskas. Oficialiai klubas buvo inkorporuotas Michigano valstijoje 1924 m. gruodžio 26 d. Klubas buvo vien tik dėl vyrų. Klubo tikslas buvo suvienyti vyrų ir brolišką organizaciją ir įsigyti nuosavą vietą susirinkimams, pasilinksminimams ir apšvietai. Visi viršminėti vyrai yra mirę.

St. Petersburg, Fla.

Parengimas

Spalio 20 d. įvyko klubo parengimas. Pavalgius pietus, pirmininkas Valis Bunkus pasveikino visus ir pakvietė Stasį Kuzmicką padainuoti. Jis padainavo kelias dainas. Vieną jų, "Come back to Sorrento", skyrė savo žmonai, mat, buvo jos gimtadienis. Už padainavimą gavo bučkį.

Pirm choras pradėjo savo programą, mokytoja Elena Janulytė pasveikino V. Kuzmickienę jos gimtadienio proga ir palinkėjo sulaukti daug gimtadienių. Choras sudainavo dar penkias dainas, publikai labai patiko.

Pasibaigus programai, klubo prezidentas padėkojo solistui, mokytojui, chorui, gospadinėms, taip pat publikai už gausų atsilankymą.

Svečias

Turėjome svečią iš Lietuvos, "Šluotos" meno skyriaus redaktorių Andrių Cvirką. Jį priėmė draugai Povilas ir Aldona Aleknai, pavežėjo po mūsų miestą, aprodė St. Petersburgo apylinkes.

Spalio 19 d. svečias buvo atėjęs pasiklausti mūsų choro pamokų. Choristai su svečių susipažino asmeniškai. Jis mums palinkėjo, kad dainuotumėm ir palaikytumėm dainą, meną. Mes jam palinkėjome gerų atostogų Amerikoje ir kad

Vėliau Detroito susiorganizavo Lietuvių Amerikos Brolijos klubas ir gyvavo toje pačioje apylinkėje, kur gyvavo Detroito Lietuvių klubas. Organizatorius to "broliukų" klubo buvo Mikas Balchūnas. Tais laikais Mikas Balchūnas turėjo savo įstaigą taisyti batukus ir toji įstaigoji su draugais pradėjo organizuoti naują klubą. Pagaliau prieita prie išvados, kad tuos du klubus reikia sujungti. 1937 m. kovo 28 d. abiejų klubų bendrame susirinkime 9235 Cardoni, Detroit, minimi du klubai tapo sujungti ir Brolijos klubas priėmė vardą Detroito Lietuvių klubas.

Klubiečiai sutvėrė vyrų chorą, kuriam vadovavo Andrius Kajutis, Birute Zigmontaitė, Nellie Anskaičiūtė; ir kiti. Choras buvo didelis ir dalyvavo koncertuose. Vėliau vyrai klubiečiai nutarė priimti klubą ir moteris, kurios pagelbės jiems su koncertais ir banketais. Carteris buvo pataisytas 1958 m. spalio 20 d., ir moterys pradėjo įstoti į klubą.

Carteris buvo duotas 30-čiai metų. 1953 m. spalio 20 d. pirmininkas Petras Smalstis ir sekretorius Frank Price prailgino čarterį vėl 30-čiai metų. Šiais 1984 metais vėl reikėjo atnaujinti ir pratęsti čarterį, ir tas buvo padaryta. Michigano valstija davė leidimą klubui gyvuoti dar 50 metų, iki 2034 m.

Kiek galima atsiminti, klubo pirmininkai buvo Petras Gribulis, Adomas Straigis, Juozas Kulbokas, Charles Martin (Morkunas), Frank Price, Petras Smalstis, Leonas Galinskas ir St. Masytė. Vienas iš pirmutinių, kuris įstojo į vyrų klubą, kai jis buvo suorganizuotas; tai Petras Stasiukaitis, kuris dalyvavo šių metų klubo rudens bankete. Jis buvo specialiai iššauktas ir visi jį pagerbė plojimais.

Tikiu jog ši trumpa istorija apie Detroito Lietuvių klubą bus įdomi visiems lietuviams nes mažai liko senų lietuvių organizacijų Amerikoje.

Stefanija Masytė
Klubo pirmininkė

sugrįžtų sveikas į savo mylimą Lietuvą.

Per repeticijų pertrauką svečių pavaišino kavute ir tortu, pasikalbėjome. Buvo labai malonu susipažinti su mielu svečiu.

"VILNIS" ALBUMAS

Ateinančiais metais laikraštis "Vilnis" minės savo 65 metų gyvavimo sukaktį. Ta proga bus išleistas albumas prisiminti laikraščio nueitą kelią.

Nors greitomis, bet santpetersburgiečiai laikraščiu sveikinimų per albumą surinko už virš tūkstančio dolerių. Tai didelė garbė St. Petersburgo tautiečiams už parodymą tokios meilės laikraščiu.

Draugijos parengimas

Spalio 27 d. klubo salėje įvyko St. Petersburgo Lietuvių Literatūros Draugijos narių susirinkimas. Žinių pranešėja Aldona Aleknienė pranešė, kad susirinkime yra daug svečių iš New Port Richey, Fla. iš Pensilvanijos ir vietinių. Pirminkas Stasys Kuzmickas pasveikino publiką ir padainavo tris dainas "Jūrą plačioji", "Karalienė Dzūkija" ir "Mano kaimas". Choras padainavo penkias dainas. Kaip Kuzmickui, taip chorui publika ilgai plojo.

Nukelta į 11 pusl.

Vilnis, 1984 lapkričio 22.

Atkelta iš 10 pusl.

Pirmininkas padėjo choro mokytojai, choristams, gospadinėms už skanius pietus, kvietė vėl atsilankyti pas mus.

Choro veikla

Mūsų choras turi repeticijas kiekvieną penktadienį. Choro mokytoja Elena Janulytė gavo daug dainų iš Lietuvos, kurias pradėjo mokyti. Dainos labai gražios, parašytos jaunų Lietuvos kompozitorių.

Choristai Lee ir Emilija Orantai paėmė atostogas ir išvyko į Kaliforniją aplankyti Lijaus sesutę. Linkiu jiems turėti geras atostogas. Dar negrįžo du broliukai Andrius ir Viktoras Thomai. Sunkiai susirgo mūsų sekretorė V. Bunkienė, grįžo iš ligoninės ir gydos namie.

Kurie turite laiko, prašau įsirašykite į mūsų chorą. Pamokas turime kiekvieną penktadienį pirmą valandą po pietų Klubo salėje. Žinokite, kas dainuoja, tas ilgiau gyvena, nes turi ką veikti. Matau nemaža mūsų dainininkų, turinčių daug metų, bet gerai jie atrodo, dainuoja, šoka ir visuomet linksmi.

Ligoniai

Kaip minėjau, sunkiai serga V. Bunkienė. Vis dar nesveikuoja Richard Janulis. Sunkiai serga Vera Zuris. Ji gydos namie. Ją prižiūri jos mylimas vyras Al. Mille Repečka gydos namie.

Linkiu ligoniams sveikti ir grįžti

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Labai seniai, kai dar gyvenau Pensylvanijoje, neatsimenu kas ir dėl ko miestelio rotušės salėje surengė lietuvių socialistų kuopos sekretoriaus ir lietuvių parapijos pirmininko debatus. Susirinkome pilnutėlė salė svieto, beveik visi miestelio lietuviai anglikausiai. Apie ką jie ten debatavo, neatsimenu. Aš buvau dar neseniai atvykęs iš Lietuvos grinatorius. Atsimenu tik tiek, kad socialistų kuopos sekretorius parapijos pirmininkui mandagiai pasakė:

— Gerbiamas pirmininke, bėda yra ta, kad parapijiečiams kunigas išplovė smegenis.

Salėje kilo didžiausias triukšmas, plojimai, kojomis trypimas, šaukimas, vienų antriems kumščiais grasinimai. Maniau, kad kils muštinės, bet tuo tarpu nuo pakilos dingo ir parapijos pirmininkas ir socialistų sekretorius, viskas suiro, ir žmonės vieni su kitais susipykę ėmė skirstytis.

Parėjęs namo ėmiau galvoti, kaip kunigas galėjo parapijiečiams išplauti smegenis. Juk turėjo atidaryti jiems galvas, išplovus vėl uždaryti. Ir pamaniau, kad socialistų sekretorius melavo. Galvas žmonėms atidarinti ir plauti smegenis ne kunigų darbas, o gydytojų. Tik vėliau, kai pradėjau skaityti laikraščius, knygas, supratau, jog žmogui galima "išplauti smegenis" ne tik neatidarius galvą ir ne vandeni.

Tačiau, kurio žmogaus "išplauti smegenis", o kurio ne, būdavo nelengva atskirti. Greičiausia man dar stigo politinio bei visuomeninėje veikloje išprusimo. Bet, kai Amerikon pradėjo važiuoti valdišku kaštu lietuviai dypukai, pasidarė lengva atskirti, kuris jų "išplautais smegenimis", kuris ne. Su vienu būdavo šnekiesi kaip su žmonėmis, su kitais tikrai rusai, maskoliai, komunistai, bolševikai.

Vilnius, 1984 lapkričio 22

prie savo darbų.

Klubo narių susirinkimas

Lietuvių Piliiečių klubo narių susirinkimas įvyko lapkr. 3 d. Gavom naują narį Joseph Gutos. Prez. Valis Bunkus pranešė, kad viskas Klube tvarkoje, visi darbai atlikti taip, kaip buvo žadėta. Emilija Drobienė paaukavo \$50 Klubui ir kitus \$50 Literatūros Draugijai. Didelis ačiū.

Po susirinkimo pavalgėm pietus, kuriuos paruošė gospadinės. Žinių pranešėja pranešė, kad turime svečių iš Kanados, iš Detroito Mimmie ir Chuck Tvaskai, kurie atvežė grybų, taip pat turėjome nemaža vietinių svečių.

Programa

Antrą valandą po pietų V. Bunkus pakvietė Joną Milerį pasakyti kalbą. Kalbėtojas kalbėjo gerai. Didelis jam ačiū.

Stasys Kuzmickas sudainavo tris dainas: "O laukiau, laukiau", "Neskusk, drauguži, barzdos" ir "Tumba tumba". Pastarąją dainą dainavo visa publika, akompanavo Elena Janulytė. Publika labai patiko.

Choras sudainavo penkias dainas. Publika prašė, kad būtų sudainuotas "Pensininkų himnas", publikos labiausiai mėgiamas.

Laimingi esame, kad turime E. Janulytę. Jį pasišventus mus mokina dainuoti, ragina nepavargti, nepasenti.

S. K.

Palinkėta sėkmės A. ir V. DiSalvo

Veiklūs LDS 112 kuopos nariai Anna ir Vincas DiSalvo išigijo puikią rezidenciją Arizonos valstijoje ir lapkričio 5 dieną apleido Chicago. Apie jų išvykimą sužinojo LDS 112 kp. nariai ir gražus skaičius jų asmeninių draugų bei bičiulių, spalio 27 dienos vakare susirinko kuopos narės Patricia Wozny bute atsisveikinti su mieliais DiSalvo.

Puota buvo tikrai iškili. Vaišių netrūko. Dalyviai linksminosi ir linkėjo DiSalvoms malonaus ir nuotaikingo gyvenimo naujoje kolonijoje, kur oras ne tik šiltas, bet ir sausas.

Kai kurie apgailestavo, kad LDS 112 kuopa netenka veiklių ir darbščių narių, nors jie ir pasilieka kuopos nariai, bet toli gyvendami negalės su mumis būti kartu.

Nuo savęs linkiu visai DiSalvo šeimai daug gražių saulėtų ir šiltų bei malonių dienų. Taipgi prašau nepamiršti mūsų ir nors retkarčiais mus aplankyti.

Isabelle Peters

LDS VEIKLOS REZOLIUCIJA

Mes LDS 2-ros apskrities kuopų atstovai, susirinkę į konferenciją 1984 metais spalio 28 d. "Vilnies" salėje 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill., vienbalsiai pasisakome už žemiau pažymėtus LDS veiklos klausimus:

Pasižadame dirbti, kad gavus naujų narių į LDS, ypatingai dabar, kai seimas nutarė priimti narius iki 70 metų amžiaus.

Kitas svarbus klausimas, tai kad kuopos turėtų dažniau susirinkimus. Dabar yra kuopų, kurios susirinkimus turi vieną kartą į metus arba net visai susirinkimų neturi. Tas kenkia LDS veiklai ir veda prie kuopų pakrikimo. Reikėtų bent kas antras ar trečias mėnuo turėti susirinkimą. Be to, jei viena kuopa neišgali, tai kelios kartu suruoštų kokį renginį bent kartą į metus. Tas palaikytų tarp narių draugiškumą ir paskatintų veikti.

Būtinai turėtume ateiti į talką sportininkams, kaip kėglio žaidėjams, taip golfo bei kitokio sporto šakoje, jei jie vyksta LDS narių sąstata.

Išklausę LDS 26 seimo raportus ir jame praveistus tarimus, mes pasižadame dirbti savo kuopose, kad visi suminėti seimo tarimai būtų įgyvendinti.

Dėsime visas galimas pastangas, kad LDS augtų nariais ir dar ilgai galėtų gyvuoti.

Rezoliucijų komisija:

J. Marazienė

J. Urmonienė

J. Ontonowitz

ir galvoja, jog yra.

— Tai jie irgi "išplautais smegenimis"?

Ir inžinierius ėmė man pasakoti, jog žmogus nėra "išplautais smegenimis" tik tas, kurio filosofinės pažiūros yra materialinės. Tokiam žmogui niekas ir niekaip negali "išplauti smegenų". Toks žmogus apie gamtą, politiką ir apie viską galvoja taip, kaip yra, o ne taip, kaip išmislyta ar išsimislyta.

Po ilgo pokalbio su inžinierium grįždamas namo neatsikračiau minties, ar inžinieriaus samprotavimai priimtini pažangiam žmogui ar ne.

Skaitytojas

NUOTAIKINGA LDS 2-ROS APSKRITIES KONFERENCIJA

Sių metų, spalio 28 d., įvyko LDS 2-ros apskrities kuopų atstovų konferencija "Vilnies" salėje 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. Konferenciją atidarė apskrities komiteto pirm. J. Marazienė ir pasveikinus dalyvius, pakvietė Aldoną Olson ir Onutę Petrutienę (Anna Peters) eiti mandatų komisijos pareigas.

Konferencijos pirmininku išrinktas Pranas Olsonas, sekretore Isabelle Peters, rezoliucijų komisijon J. Marazienė, J. Urmonienė, J. Antonowitz.

Baigus prezidiumo rinkimą, atvyko broliški delegatai LDS 7-tos apskrities: Peters Petrouske, Bill Judeika, Maxine Judeika, Donna Amo (visi kenoshiečiai) ir Louise Herrink iš Milwaukee, Wisc. Taipgi Olsonai yra 7-tos apskrities nariai.

LDS 2-ros apskrities sekretorė — Isabelle Peters dave raportą iš komiteto veiklos ir priminė, kad net 3 atstovai buvo nuvykę iš 2-ros apskrities į LDS 7-tos apskrities konferenciją.

Iš kuopų raportų pasirodė, kad 2-raj apskritį atstovauja 8 kp. delegatai. Iš kuopų raportų pasirodo, kad tik 112 kp. ir 216 kp. telaiiko kas mėnesį susirinkimus. Kitos kuopos susirinkimų veik netaiko. Nariai pasimoka duokles pas fin. sekretorius ir viskas. Plačiau palistas LDS 53 kp. klausimas. Kuopos atstovai pažadėjo sušaukti susirinkimą prie pirmos progos ir išrinkti valdybą.

LDS 7-tos apskrities delegatai raportavo, kad jie turėjo sėkmingą konferenciją rugsėjo 23 d. ir praėjo ruoštis prie Nacionalio Kėglio žaidimo turnamento, kuris įvyks Kenosha, Wisc., 1985 m., gegužės 17-18-19 dienomis. LDS 2-ra apskritis pasveikino turnyro rengimo komitetą ir įteikė pinigškos paramos \$50.

Rezoliucijų komisijos narė J. Marazienė paskaitė veiklos rezoliuciją, kurioje pasisakoma už pravedimą — igyvendinimą LDS 26 — seimo tarimų. Taipgi kitais klausimais. (Rezoliucija talpiname atskirai.)

Sioje konferencijoje platesnį raportą iš LDS 26-to seimo davė P. Petrouske ir Aldona Olson. Jie žymėjo, kad bus priimami nariai iki 70 m. a. Be to, kad mirusių narių, kurių nesurandami kam paliktas palikimas, po trijų metų ieškojimo, pinigai priskaityti į stipendijų fondą. Taipgi žymėjo, kad centro sekretorė davusi garbės žodį, jog pradžioje 1985 metų bus atspausdintas jubiliejinis žurnalas, kuris nutarta išleisti prieš 4 metus. Raporte pažymėta, kad sekantis seimas nutarta laikyti Middletown, New York.

Išrinktas 2-ros apskrities komitetas sekantiems metams: Anna Peters, Isabelle Peters, Julija Urmonienė, Antanas Litvinas, Julija Marazienė ir Mary Montvilienė.

Konferenciją uždarė pirm. Pranas Olsonas 1 val. 30 m. po pietų.

Pasibaigus konferencijai, buvo patiekti šilti kalakutienos pietūs ir delegatai bei mieli svečiai pavaišinti. Pietus paruošė Isabelle Peters, Anna Peters ir Eva Sankus. Svečiai ir visi dalyviai dėkojo šeiminkėms už tokias puikias vaišes ir tokį draugišką priėmimą.

Konferencijos dalyvė

11

RŪPESTINGAI APTARTI "VILNIES" REIKALAI

Pastaruoju laiku "Vilnies" direktorių taryba ir visas kolektyvas pasinėręs darbuose. Jau nekalbant apie vaju gavimui naujų skaitytojų ir senų panaujinimą, kuris prasidėjo su pirma diena spalio mėnesio, turime daugelį priedinių darbų — išleidimą jubiliejinio albumo ir su ruošimą banketo ir koncerto 1985 m. birželio 9 d.

Direkcijos pirm. Estelle Bogden atidarė posėdį 1 val. dieną, spalio 26 ir vedė tvarką.

Kadangi mūsų adm. atostogavo, tai raportą davė jos pavaduotojas Julius Urbikas. Pasirodo, kad praeitas mėnuo pinigškai buvo gana gausus. Gauta stambi dovana velionio Dubendrio -Vėšio, taipgi ir daugiau nuo kitų. Jei taip būtų daugiau tokių mėnesių, tai "Vilnis" pinigškai atsistotų ant tvirtų pamatų.

J. Marazienė raportavo, kad Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos suruoštas banketas spalio 7 d. "Vilnies" paramai, įskaitant dovanas, davė viso labo \$256. Būtų gražu, kad ir kitos draugijos suruoštų panašius renginius "Vilnies" paramai.

Nutarta šių metų vaju tęsti iki 1985 m. sausio 31 d., nes jis pradėtas vieną mėnesį vėliau.

Nutarta atšaukti tarimas, kad direktoriai turi prisidėti prie "Vilnies" pastato stogo remonto su \$50. Tad 1984 m. sausio 27 t. tarimas atšaukiamas, bet pasilieka prie minties, kad "Vilnies" darbininkai turi aukoti 2 darbo svečių uždarbį, kaip buvo nutarta.

Nutarta šaukti "Vilnies" dalininkų suvažiavimą 1985 m. birželio 8 d. 10 val. ryto "Vilnies" salėje.

Sekantis posėdis įvyks lapkričio 30 d. 1 val. po pietų savoje salėje. Prašau visus direktijos narius būtinai dalyvauti. **Sekr. J. Marazienė**

Julia Antonowitz apdovanojo laikraštį

Savo laiku daug veikusi tarpe Amerikoje gimusių lietuvių, ypatingai LDS jaunimo, Julija Antonowitz spalio 28 d. dalyvavo kartu su savo vyru Alphonse LDS 2-osios apskrities kuopų atstovų konferencijoje. Julija buvo puikiai nusiteikusi ir sveikinosi su delegatais, kurių buvo gerokai išsiilgusi. Kaip žinia, Julija pastaruoju laiku mažai kur dalyvauja, nes nelaboji arterio ligą trukdo jai bėgioti, kaip kad anksčiau visur bėgiojo.

Vos spėjome sumesti žodį kitą ir be jokio paraginimo, ji prisiminė, kad norėtų pasimokėti už laikraščio prenumeratą, nežiūrint, kad iki metų pabaigos apmokėta. Tuojaus įteikė mokestį už laikraštį ir dar pridėjo \$20 paramos. Įteikusi pasakė, kad ji skaitanti laikraštį ir iš jo sužinanti, kas veikiama tarp pažangių lietuvių ir kas vyksta jos tėvų gimtajame krašte T. Lietuvoje. rint, jog ji nevisur gali dalyvauti, bet mintyse ir širdyje ji pilna žodžio prasme su mumis ir gražiai atlieka LDS 76 kuopos finansų sekretorės pareigas.

Nuoširdus ir didelis jai dėkui už gražią paramą laikraščiui.

Vilnietė

Geriau būti nelaimingam, bet žinoti, negu laimingam ir gyventi . . . kaip kvailiui.

F. Dostojevskis

TARPE MŪSŲ

— "Vilnies" namo prižiūrėtojas Jonas Pateckas atliekamu laiku per kelias dienas kamavosi, kol sulopė namo stogą. Tačiau jo nuomone, kitais metais būtinai reikės dėti naujas stogas. Tam reikalui jau renkamos lėšos.

— Plačiai žinomas Chicagos pažangiems lietuviams Antanas Litvinas paaukavo stambią sumą Amerikos liaudies pažangių prezidentinio ir viceprezidentinės kandidatės rinkiminei kampanijai. Antanas yra dosnus pinigineis paramomis pažangaus judėjimo reikalams.

— Anna Jokubkienė džiaugiasi, kad jos vyro sesers Vandos Pinto sūnus Silvio baigia Brazilijoje Sao Paulo universitete žurnalistikos mokslą. Jaunuolis Silvio vakarais jau dirba Sao Paulo pažangiam laikraštyje kaip politinis komentatorius.

— Nenuilstanti laikraščio direktorė Petronėlė Malinauskienė, kaip visiems žinoma yra aktyvi Chicagos pažangių lietuvių judėjimo reikalui talkininkė. Dažnai ją matome dirbant parengimuose, daug padeda savo automobiliu. Džiugu, kai yra tokių aktyvių judėjime žmonių.

— Iš nevisiškai patikimų šaltinių teko sužinoti, kad kitais metais gegužės mėnesį Chicagoje lankysis gausi tarybinių lietuvių intelektualų turistinė grupė. Ar jų atsilankymas sutaps su laikraščio jubiliejine švente, sunku pasakyti. Būtų smagu, kad jie atvyktų tuo metu, kai minėsime laikraščio sukaktį.

— St. Petersburg vadininkė J. Andriulienė šiemet laikraščio vajuje nedirbs. Kas jos vietą užims dar nežinia, bet Literatūros draugijos kuopos pirmininkui St. Kuzmickui skaitytojų sąrašą jau pasiuntėm.

— Laikraščio administracija daro ėjimus, kad kitais metais "Tėviškės" draugija Vilniuje vėl sutiktų priimti laikraščio mažiausia dvi turistines grupes, galinčias Lietuvoje pavišėti dešimt dienų.

— I Chicago jau atėjo rudo, naktimis temperatūra nukrinta iki šalnos, medžių lapai baigia nukristi. **Nellie**

Ona Babarskienė apdovanojo kultūrietes

Sekmadienį, spalio 28 d. sutikau drg. Julija Urmonienę, kuri tarp kito pasakė, kad gavusi nuo drg. Onutės Babarskienės \$20, kuri apdovanojo Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugiją. Onutė yra minėtos draugijos narė, bet gyvenama Kalamazoo, Mich., retai tegali atsilankyti ir susirinkimus bei renginius. Tad už tai norint apdovanoti draugiją ir pasimokėti duokles.

Didelis dėkui Onutei už dovana, taipiti, dėkui Julijai už tarpininkavimą. **Kultūrietė**

Mirę LDS nariai

Nuo rugpjūčio 18 d. iki rugsėjo 17 d. mirė šie LDS nariai:

Karlina Sholl, 86 m. a., buvo LDS 1 kp. narė, Ozone Park, N. Y.

Juozas Žiuris, 86 m. a., pavienis narys, Hot Springs, Ark.

George Morkevičius, 90 m. a., 134 kp. narys, Cudahy, Wisc.

Anna Shapolis, 81 m. a., 92 kp. narė, East St. Louis, Ill.

Aleksas Trask, 87 m. a., 169 kp., Oakland, Cal.

Adeline Bacevičienė, 87 m. a., 139 kp. narė, Chicago, Ill.

IŠ RUSIŲ-AMERIKIEČIŲ DRAUGIJOS BANKETO

Spalio 28 d. pažangių rusių-amerikiečių draugija minėjo savo gyvavimo 62-ąsias metines šauniu banketu įprastoje Humboldt Center salėje, 2737 W. LeMoyn Ave. Prie banketo buvo ir meninė programa. Ją atliko moterų saviveiklininkų choras. Taip pat buvo rodomas filmas apie kultūrinę tarybinės Baltarusijos gyvenimą: šokiai, liaudies muzika . . .

Kaip paprastai, į pažangių rusų panašius renginius publikos susirenka pakankamai, ypač čia Amerikoje gimusios ir augusios kartos. Šį kartą irgi buvo pilnutėlė salė.

Džiugiausia pasakyti, kad iš šio banketo teko išsinešti įspūdis, jog pažangių lietuvių su pažangiaisiais rusiais bendradarbiavimas baigia rimtai užsimegsti. Jeigu anksčiau tetedavo matyti vienas kitas lietuvis, šį kartą buvo jau būrelis, ir buvo skirtas atskiras stalas lietuviams. Dar džiugiau, kad kai kurie lietuvių jau turi užmezgę ir nemaža asmeniškų pažinčių per tokius parengimus. Tai gražus reiškinys.

Žinoma, lietuviams, daugumai gyvenantiems miesto pietinėje dalyje, yra nelengva važiuoti pas juos į šiaurinę miesto dalį, bet pasirodo, jog tai galima šis sunkumas nugalėti turint gerus norus, tokius, kokius parodė rusai, kai buvo Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros klubo banketas. Atvyko jie iš šiaurinės miesto dalies, vadinasi, galime

Lietuvių Darbininkų Apšvietos draugijos narių žiniai

Siuomi primenu Lietuvių Darbininkų Apšvietos draugijos nariams, kad mūsų susirinkimas įvyks lapkričio 30 d. 2:30 val. po pietų "Vilnies" salėje. Kaip žinoma, ši draugija yra savininkė "Vilnies" pastato ir ji rūpinasi pastato reikalais.

Kadangi draugija nedažnai laiko susirinkimus, tai reikalų susidarė gana daug ir svarbių. Be to, einame prie metų pabaigos, o dar nemažai narių nėra užsimokėję už šiuo metus nario mokesčio.

Prašau visus draugijos narius atsilankyti ir nurodytu laiku. Labai svarbu visiems dalyvauti.

LDAD valdyba

ir mes lietuviai pas juos nuvykti.

Dėl dažnesnio vykimo pas rusus nepatogumas gali būti tik tas, kad jų parengimai per "Vilni" dažnai neįmanoma pagarinti, kai laikraštis išsina tik kas antra savaitė. Tačiau reiktų daryti taip, kaip daro rusai. Jie neturi čia Chicagoje laikraščio, bet apie mūsų parengimus susizino tarp savęs telefonu. Kodėl nepabandyti ir mums taip? Nes iš bendravimo, vienu pas antrus lankymosi yra naudos kaip jų rusiškam visuomeniniam judėjimui, taip mūsų lietuviškam visuomeniniam judėjimui. **X.**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Kazio Batučio

SUEINANT 15 METŲ NUO JO MIRTIES

KAZYS BATUTIS

kilnų atminimą gerbsime ir eisime jo nurodytu gyvenimo keliu.

Po šiltosios vasarėlės
Jau atėjo rudenėlis,
Nei saulutė nebeskaisti,
Ir dienužė ein tamsyn.

Dūksta vėjai, krinta lapai,
Puošia kapą geltonai.
Jau žiemužė nebetoli,
Apklos žemelę baltai.

Slenka, bėga liūdno dienos be sustojimo,
Kur tik einu, kur pažiūriu, vien dyki namai.
Nesimato tavo veido, o Kazimierai,
Ir negirdime tavo balso jau seniai.

Lai Jam, amžinu miegu užmigusiam, būna ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Mes lankysime jo kapą ir puošime gyvomis gėlėmis.

Liūdinti žmona ELZBIETA BATUTIENĖ
Sūnus MOTIEJUS ir šeima